

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra ruského jazyka a literatury

Alternativní školy a výuka ruského jazyka
Diplomová práce

Autor: Bc. Marie Chvojková
Studijní program: N7503 / Učitelství pro základní školy
Studijní obor: Učitelství pro 2. stupeň ZŠ - Hudební výchova
Učitelství pro 2. stupeň ZŠ - Ruský jazyk a
literatura
Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.
Oponent práce: Mgr. Jana Kostincová, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor: Bc. Marie Chvojková

Studium: P18P0714

Studijní program: N7503 Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství pro 2. stupeň ZŠ - hudební výchova, Učitelství pro 2. stupeň ZŠ - ruský jazyk a literatura

Název diplomové práce: Alternativní školy a výuka ruského jazyka

Název diplomové práce AJ: Alternative Schools and the Russian Language Teaching

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem práce bude předat ucelený přehled o alternativním školství v České republice a zmapovat výuku ruského jazyka na těchto typech škol. Součástí práce bude také návrh školního vzdělávacího programu pro výuku předmětu ruský jazyk na vybrané alternativní škole.

Rýdl, K.: Aktuální smysl pedagogiky Marie Montessoriové na konci 20. století. (Sborník z 5. konference o alternativní pedagogice. Olomouc, PedF UP 1995). Rýdl, K.: Alternativní pedagogické hnutí v současné společnosti. 1. vyd. Brno: Marek Zeman, 1994. PRŮCHA, Jan Alternativní školy a inovace ve vzdělávání. Praha : Portál, 2001. Průcha - Walterová - Mareš, Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2013 GRECMANOVÁ, Helena. URBANOVSKÁ, Eva. Waldorfská škola. Olomouc: Hanex, 1997

Garantující pracoviště: Katedra ruského jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.

Oponent: Mgr. Jana Kostincová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 11.2.2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucího diplomové práce samostatně a uvedla jsem všechny použité zdroje informací.

V Hradci Králové dne

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu Mgr. Miroslavu Půžovi, Ph. D. za odborné vedení, rady a vstřícnost při zpracování mé diplomové práce, paní učitelce Mgr. Veronice Šebelíkové za předání cenných zkušeností a mému muži a celé rodině za trpělivost a podporu.

Anotace

CHVOJKOVÁ, Marie. *Alternativní školy a výuka ruského jazyka*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 83 s. Diplomová práce.

Cílem práce bude předat ucelený přehled o alternativním školství v České republice a zmapovat výuku ruského jazyka na těchto typech škol. Součástí práce bude také návrh školního vzdělávacího programu pro výuku předmětu ruský jazyk na vybrané alternativní škole.

Klíčová slova: alternativní školy, ruský jazyk, vzdělávání.

Annotation

CHVOJKOVÁ, Marie. *Alternative schools and the Russian Language Teaching*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2020. 83 pp. Diploma Thesis. The aim of the thesis is to provide comprehensive summary about the alternative education in the Czech Republic and create the overview of teaching of the Russian language in that types of schools. Another part of the thesis is the school educational plan for teaching Russian language on the concrete alternative school.

Key words: the alternative method, Russian language, education.

Obsah

1	Úvod	9
2	Alternativní školy	10
2.1	Klasické reformní školy	11
2.1.1	Montessoriovská škola	12
2.1.2	Daltonský učební plán	13
2.1.3	Waldorfská škola	14
2.1.4	Jenská škola	15
2.2	Církevní školy	17
2.3	Moderní alternativní školy	18
2.3.1	Školy s volnou architekturou	19
3	Vývoj alternativního školství v Čechách	21
4	Postavení výuky ruského jazyka v České republice	23
5	Výuka ruského jazyka na alternativních školách	26
5.1	Waldorfská základní škola Příbram	26
5.2	Waldorfská škola v Ostravě-Porubě	27
5.3	Waldorfská ZŠ a MŠ Ostrava	27
6	Ruský jazyk a alternativní metody při jeho výuce	28
6.1	Činnostní učení	28
6.1.1	Početní divadélko	28
6.2	Daltonské výukové metody	29
6.2.1	Daltonská pracovní smlouva	29
6.3	Decrolyho metody	30
6.3.1	Záhadné předměty	30
6.4	Dramatizační metody	31
6.4.1	Act and speak	31
6.5	Freinetovské metody	31

6.5.1	Korespondence mezi třídami.....	32
6.6	Metoda paralelní dvojjazyčné četby.....	33
6.7	Metoda CLIL.....	33
6.8	Didaktická hra	34
7	Realizace alternativní výuky v předmětu Ruský jazyk	36
7.1	Aktivity pro 8. ročník.....	37
7.1.1	CLIL – Pomíchaná písmenka.....	37
7.1.2	Záhadné předměty	38
7.1.3	Daltonská pracovní smlouva	40
7.1.4	Didaktická hra – Povolání	41
7.2	Aktivity pro 9. ročník.....	43
7.2.1	Korespondence mezi třídami.....	43
7.2.2	Act and speak	44
7.2.3	Početní divadélko	45
7.2.4	Dvojjazyčná četba	49
8	Empirická část	52
8.1	Návštěva zařízení	52
8.1.1	ZŠ Hučák Hradec Králové	52
8.1.2	Autentické prostředí ZŠ Hučák	55
8.2	Školní vzdělávací program pro ruský jazyk na alternativní škole	60
8.2.1	ŠVP pro předmět Ruský jazyk	61
8.2.2	Klíčové kompetence	63
8.2.3	Tematický plán pro 8. ročník	73
8.2.4	Tematický plán pro 9. ročník	75
9	Závěr.....	77
10	Seznam zdrojů	79

1 Úvod

Diplomová práce se zabývá alternativními školami a výukou ruského jazyka. Úvodní kapitola je věnovaná základnímu dělení alternativních škol a konkrétním typům klasických reformních škol. V první kapitole jsou uvedeny: Montessoriovská škola, Daltonský učební plán, Waldorfská škola a Jenská škola. Další podkapitolu tvoří církevní školy a moderní alternativní školy. V diplomové práci je uveden vývoj alternativního školství a postavení ruského jazyka v České republice, vývoj vyučování a také okolnosti jeho zavedení do škol. V páté kapitole jsou konkrétně uvedeny alternativní školy, ve kterých je ruský jazyk vyučován.

V následujících kapitolách jsou uvedeny alternativní metody, které jsou využitelné při výuce na druhém stupni základních škol a konkrétní zpracování aktivit pro ruský jazyk v 8. a 9. ročníku. Všechny metody jsou dále zařazeny do tematických plánů v rámci empirické části. Empirická část diplomové práce je rozdělena do dvou hlavních částí. První část je věnovaná autentické výpovědi paní učitelky Mgr. Veroniky Šebelíkové ze ZŠ Hučák Hradec Králové. Druhou část tvoří školní vzdělávací program pro školu s jenským plánem. Důvodem výběru této školy je její alternativní zaměření, blízkost mého bydliště a spolupráce s Univerzitou Hradec Králové.

Téma týkající se alternativních škol jsem si vybrala proto, že již v bakalářské práci jsem se věnovala alternativním metodám ve výuce, konkrétně metodě CLIL. Metoda CLIL je způsob výuky, který v ruském jazyce není příliš využíván, a proto jsem se snažila o jeho zavedení v hodinách ruského jazyka. Problematika výuky ruštiny v základních alternativních školách mě zajímá především proto, že v České republice ji většina alternativních škol nenabízí. Jedním z důvodů výběru tohoto tématu je absence výukových materiálů použitelných ve vyučování. Cílem diplomové práce je předání uceleného přehledu alternativních škol v České republice a propojení alternativních metod v ruském jazyce v podobě vytvořených materiálů využitelných pro jeho výuku.

2 Alternativní školy

Alternativní školy se začaly objevovat v době, kdy se staly stabilními standardní školy, a to jak církevní, tak státní. Školy označované jako alternativní mohou být školy soukromého, státního či církevního rázu. Už v antice se setkáváme s různými alternativami. V renesanci se můžeme setkat s pokusy o nový typ školy. Mezi představitele těchto alternativ byl Vittorin da Feltre nebo Komenský a pansofická škola potocká. Za alternativní školu se považovala i škola jezuitská. Jezuitská škola se snažila o aplikování pedagogických podnětů z renesance k prospěchu protireformačního hnutí. Právě v případě jezuitské školy vyvstaly různé alternativy, které původně alternativní druh školy změnilo na standardní. Mezi tyto vytvořené alternativy se řadila škola pietistická, jansenistická, filantropická či salesiánská. V průběhu dějin se za alternativní školy považovaly nově se vytvářející směry, ale největší vlnou a hlavním obdobím alternativního školství dnes označujeme školství na přelomu 19. a 20. století. Potřeba jisté individualizace, uspokojení potřeb nově nastupující společnosti a také všestranný rozvoj osobnosti vedly k nezvyklým změnám především v aspektech výchovy.

Kořeny alternativních škol sahají do 19. století. Tehdy školská praxe nerespektovala pokrok v oblasti pedagogiky. Prvotní myšlenky alternativního školství se připisují Jeanu Jacquesu Rousseauovi a Lvu Nikolajeviči Tolstému. Jejich myšlenky svobodné výchovy a volné školy byly tehdy revoluční. Mezi další osobnosti, které se zasadily o velké změny v tehdejší školství, patří Immanuel Kant, Johann Heinrich Pestalozzi, Herbert Spencer a John Dewey. Zkušenosti všech osobností, které měly vliv na změny v pedagogickém smýšlení o školství, často pocházely z lékařského prostředí. Lékaři při práci s handicapovanými dětmi nabyli zkušenosti, které poté mohli aplikovat i na děti zdravé.

Všechny alternativní školy mají svůj charakter, odkaz k různým zakladatelům a charakteristické znaky. Spojuje je ovšem to, že kritizují dosavadní školství. Alternativní směry měly za zlé tradičním školám jejich intelektualistická specifika, nedostatek prostoru pro rozvoj jedince a jeho potřeb, potlačování emotivní stránky jedince apod. Učitelé alternativních směrů kritizovali to, že tradiční školství potlačuje tvůrčí schopnosti žáků a učitel nebere ohled na žáka při jednání s ním. Škola dle jejich názoru vyžaduje pouze dril a vyvíjí na žáky tlak.¹

---

¹ SVOBODOVÁ, Jarmila. *Alternativní školy*. Brno: PAIDO, 1995, s. 5. ISBN 80-85931-00-1.

Dle Jana Průchy pojem alternativní škola a alternativní vzdělávání má více významů. Svobodná škola či volná škola je tímto pojmem také označována. Definice alternativní školy je vykládána v různých jazycích různě a může se významem opravdu lišit. Směr alternativního školství je většinou spojován s radikálními teoriemi a požadavky.²

2.1 Klasické reformní školy

Na počátku 20. století se rozšířilo v rámci evropského školství reformní hnutí v nové výchově. Právě na základě tohoto hnutí vzniklo několik směrů, kterými se tato kapitola zabývá. Uvedeny jsou školy podle: Marie Montessori – Montessoriovská škola, Helen Parkhurstové – Daltonský učební plán, Rudolfa Steinerja – Waldorfská škola a Petra Petersena – Jenská škola.

Základním znakem všech zmíněných reformních škol je kritika tradičního školství v 19. století. Největší problém reformátoři spatřovali v tom, že přístup k dítěti je neosobní, školství neuznává přirozenost, zájmy dítěte a jeho potřeby a individualitu v učení. Dle reformátorů byl způsob učení pouze mechanický a vštěpování učení probíhalo pasivně. Součástí školství v 19. století bylo využívání autoritativních a donucovacích metod a mimo jiné také hrozeb a trestů.³

V českých zemích a reformátorském prostředí 19. století mají velký význam souvislosti mezi dějinami a vývojem alternativních směrů utvářejících se na území Čech. Jedním z důležitých letopočtů týkajících se reformy školy v Čechách je rok 1869. V tomto roce byl reformován vzdělávací systém a způsob vedení škol. Na základě změn ve vzdělávacím systému však reformní bouře neutechly. Požadavky, které měli čeští vyučující na konci devatenáctého století, se velmi podobají reformním konceptům první třetiny dvacátého století a byly zveřejněny v časopisech: *Posel z Budce*, *Beseda učitelská* a v časopise *Komenský*.⁴ Učitelé chtěli, aby škola začala používat přístup přirozené výchovy v její praktičnosti, aby nastal individuální přístup k výuce i dětem, aby školní prostředí bylo napojené na okolní dění včetně obce, ve které dítě žije, aby byly

---

² PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy*. Druhé. Praha: Portál, 1996, s. 17. ISBN 80-7178-072-3.

³ ŠEBESTOVÁ, Věra a Jana ŠVARCOVÁ. *Maria Montessori - aktuálně*. Praha: Vyšší pedagogická škola a Střední pedagogická škola a Gymnázium v Praze 6, Evropská 33, 1996, s. 5.

⁴ KASPER, Tomáš. *Reformní a alternativní aspekty vzdělávání: Historické kontexty a současné příklady*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012, s. 10. ISBN 978-80-7372-834-2.

podporovány mezipředmětové vztahy a prostory, ve kterých výuka probíhá, byly příjemné, aj.⁵

Klasické reformní školy se zaměřují na zcela jiný a nový přístup k výuce. Hlavním subjektem se stává dítě a důležitou součástí pedagogické činnosti je vztah mezi vyučujícím a dítětem.⁶

2.1.1 Montessoriovská škola

Pojmenování Montessoriovské školy vzniklo ze jména nejvýznamnější osobnosti tohoto směru - Marie Montessori. Marie Montessori byla italská lékařka a učitelka, která byla zastánkyní mírového hnutí a také průkopnicí boje za práva dětí a žen. Nejen, že Marie Montessori je zakladatelkou celého směru, ale je také nejdůležitější postavou v reformně-pedagogickém hnutí.⁷

Marie Montessori do pedagogického centra postavila dítě. V ní stanovených principech se můžeme setkat vždy s individuálním a respektujícím přístupem. Shledávala v nich důležitost pro rozvoj myšlení, citů a při formování charakteru. Ve své koncepci vyvyšuje nutnost rozvíjení dětských smyslů a jejich svobodu. Zakladatelka směru Montessoriovské školy kritizovala vzorec, ve kterém byla nejdůležitější podřízenost žáka učiteli. Kritizovala také to, že činnost žáka byla potlačena autoritativním přístupem. Hlavním principem tohoto směru je úplná volnost a svoboda dítěte ve výběru činností či prostředí. Dle názoru Montessori by učitelka měla být pouze nenápadný vůdce a pomocník, který nezasahuje do činnosti dítěte.⁸

Marie Montessori se nejprve věnovala handicapovaným dětem. Byla zakladatelkou domova dětí, který vytvořila v Římě. V této instituci vybudovala edukační systém založený na pedocentrismu a na seberozvíjení dětí. Veškerá její činnost měla počátek ve zkušenostech s postiženými dětmi a ve sledování dětského chování.⁹ Montessoriovská škola je zastáncem slučování dětí různého věku. Při sloučení dětí má vznikat harmonie a spolupráce a také vzájemná pomoc.¹⁰

V České republice je mnoho mateřských i základních škol, které jsou založené na principech Montessori školy a můžeme se s nimi setkat téměř ve všech krajích

---

⁵ Tamtéž, s. 11.

⁶ ŠEBESTOVÁ, Věra a Jana ŠVARCOVÁ. *Marie Montessori - aktuálně*. Praha: Vyšší pedagogická škola a střední pedagogická škola a gymnázium v Praze 6 Evropská 33, 1996, s. 5.

⁷ PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy*. Druhé. Praha: Portál, 1996, s. 26. ISBN 80-7178-072-3.

⁸ ŠEBESTOVÁ, Věra a Jana ŠVARCOVÁ. *Marie Montessori - aktuálně*. Praha: Vyšší pedagogická škola a střední pedagogická škola a gymnázium v Praze 6, Evropská 33, 1996, s. 5.

⁹ PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy*. Druhé. Praha: Portál, 1996, s. 26. ISBN 80-7178-072-3.

¹⁰ Tamtéž, s. 27.

České republiky. V Praze existuje centrum, které je zaměřeno na prvky pedagogické strategie podle Marie Montessori.¹¹ Podle dostupných informací se v České republice nachází až 148 zařízení, která jsou na mapě Montessori škol. Většina z nich jsou školy soukromé, nicméně se můžeme setkat i s Montessori třídami, které jsou zřizovány ve státních školách.¹²

2.1.2 Daltonský učební plán

První škola tohoto alternativního směru se nacházela v Daltonu v Massachusetts, což je jeden ze států v USA. Tato škola vznikla z popudu americké pedagožky Helen Parkhurstové. První experimentální škola v Daltonu byla Helen Parkhurstovou založena v roce 1919. Střední škola určená pro chlapce a dívky byla pod jejím vedením až do roku 1942. Helen Parkhurstová nejprve vyučovala na základní škole osm let a poté začala spolupracovat s již zmíněnou Marií Montessoriovou. Ta ji obohatila o vědomosti, které byly stěžejní právě pro založení její školy v Daltonu.¹³

Daltonský způsob výuky vyzdvihuje svobodné a samostatné jednání, individualitu a také vzájemnou pomoc a kooperaci.¹⁴ V rámci praktického popisu fungování škol, ve kterých se daltonský princip uplatňuje, bych ráda uvedla konkrétní příklady. Každá daltonská škola funguje jinak, ovšem všechny vychází ze základních principů. Všichni studenti jsou rozděleni do tříd, kde každá třída má třídního učitele. Harmonogram každého předmětu je sestaven měsíc dopředu. Každé ráno má žák možnost volby, kterým předmětem svůj školní den bude začínat. Práce žáků probíhá samostatně, žák si sám organizuje svůj čas ve škole, může pracovat individuálně či ve skupině a po naučení se zadaných dovedností se může přihlásit k přezkoušení od vyučujícího. Ve škole, která je řízena podle daltonského plánu, se můžeme setkat s určitou svobodou, která jde ale ruku v ruce se zodpovědností. Daltonský princip výuky žáka motivuje k zodpovědnosti za své vzdělávání.¹⁵

V České republice existuje osmnáct škol, které jsou založeny na principu daltonského vyučování. Mezi ně patří například: *ZŠ a MŠ Brno, Husova 17*, *ZŠ a MŠ Chalabalova 2, Brno*, *ZŠ Třebíč, Benešova 585*, aj.¹⁶ Nejčastěji využívané podoby

---

¹¹ PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy*. Druhé. Praha: Portál, 1996, s. 28. ISBN 80-7178-072-3.

¹² *Montessori ČR*. In: montessoricr.cz [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://www.montessoricr.cz/skoly-a-skolky/mapa-a-vizitky>

¹³ PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy*. Druhé. Praha: Portál, 1996, s. 28. ISBN 80-7178-072-3.

¹⁴ ČAPEK, Robert. *Pedagogická praxe pro studenty: Alternativní vyučovací hodiny teoreticky i prakticky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2002, s. 14. ISBN 80-7041-808-7.

¹⁵ Tamtéž, s. 15:

¹⁶ *Seznam daltonských škol v ČR*. In: nicm.cz [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/daltonske-skoly-v-cr-0>

daltonského učebního plánu jsou tříhodinové bloky výuky, příjemné prostředí připomínající domov či samostatné rozvržení práce. Příprava učitele na výuku musí být pečlivá a musí mít jasné cíle. Při samotné výuce se učitel stává spíše rádcem.¹⁷

Na území České republiky vzniklo v roce 2013 občanské sdružení s názvem *Czech Dalton*. Stalo se nástupnickou organizací *Asociace českých daltonských škol*. Toto sdružení má propojovat školy vycházející z daltonského principu, a to nejen z hlediska výukových a učebních materiálů, ale také propojovat se se školami v zahraničí. Na založení *Asociace českých a daltonských škol* se podílely brněnské základní školy: *ZŠ a MŠ Husova*, *ZŠ a MŠ Chlabalova*, *MŠ a ZŠ Křídlovická* a *ZŠ Mutěnická*. Asociace se zasloužila o velkou osvětu daltonského vyučování jak v České republice, tak ve světě a pořádá školicí semináře.¹⁸

2.1.3 Waldorfská škola

Waldorfská škola se v jejích počátcích pojí především s rakouským filozofem a učitelem Rudolfem Steinerem, který položil její základy. Rudolf Steiner se zasloužil o vytvoření filozoficko-pedagogické soustavy, kterou je antroposofie. První alternativní waldorfská škola byla otevřena v roce 1919 ve Waldorfu u Stuttgartu. K rozmachu těchto škol docházelo nejprve na území Německa a poté také v západní Evropě, Kanadě, USA a Austrálii.¹⁹ Dle publikace Jana Průchy lze waldorfskou školu charakterizovat některými zmíněnými znaky:

- soukromá škola;
- rodiče zde musí platit školné;
- základní stupeň je od 1. do 8. třídy, vyšší od 9. do 12. třídy;
- výchova je postavena na podněcování a rozvíjení aktivity žáka a také na jeho potřebách a zájmech;
- žáci nejsou hodnoceni známkami, nýbrž charakteristikami, které jsou doplněné o doporučení;
- můžeme se na nich setkat s vlivem křesťanské morálky;

---

¹⁷ *Informace o výuce*. In: daltonsky.sweb.cz [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <http://daltonsky.sweb.cz/>

¹⁸ *Czech Dalton: Nástupnická organizace Asociace českých daltonských škol*. In: [czechdalton.cz](http://www.czechdalton.cz) [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <http://www.czechdalton.cz/2013/12/28/ahoj-vsichni/>

¹⁹ PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání: 2. aktualizované vydání*. Druhé. Praha: Portál, 2004, s. 38. ISBN 80-7178-977-1.

- v čele školy nestojí ředitel, ale celý pedagogický sbor, který spolupracuje se sdružením rodičů a dalších učitelů souznicích s waldorfským principem.²⁰

Vývoj waldorfských škol byl zastaven z důvodu druhé světové války. Právě v roce 1939 bylo vyučování na waldorfském typu škol zakázáno nacisty. Hned po skončení války, v roce 1945, bylo waldorfské školství znovu obnoveno a postupně se začalo rozšiřovat z Německa do dalších zemí. Tyto školy můžeme dnes najít již ve všech světadílech – waldorfský typ škol patří mezi nejrozšířenější alternativní typ školy.

V České republice se waldorfské školy začaly objevovat a rozšiřovat po roce 1989. V rámci socialistického Československa bylo waldorfské vyučování zakázáno a potlačeno. První zmínky o založení mateřských škol waldorfského typu na našem území sahají do roku 1991. První základní školy začaly vznikat o rok později.²¹

Podle Jana Průchy je tento typ alternativní školy označován za nejrozšířenější. Nejvíce jsou waldorfské školy zastoupeny v Německu, Nizozemsku a Rakousku. V České republice se můžeme setkat s mnoha školami i školkami waldorfského typu. Můžeme je najít v Praze, Příbrami, Pardubicích, Semilech, Písku, Ostravě a také v Brně.²²

Asociace waldorfských škol zaštiťuje všechny školy tohoto typu na území České republiky. Toto sdružení pořádá semináře, přednášky, vydává publikace i časopis *Člověk a výchova*. Asociace se stále snaží o udržení pozice waldorfské pedagogiky v českém školství. Je součástí mezinárodních asociací, které v devadesátých letech stály u počátků waldorfských škol na českých školách.²³

2.1.4 Jenská škola

Zakladatelem jenské školy je Peter Petersen, který se snažil o rozvoj tzv. nové výchovy. Ve dvacátých letech 20. století byl vedoucím školy v Jeně, ze které se postupem času stala škola pracovní. V zahraničí se tento styl školy začal označovat jako jenský plán.²⁴ Tento typ klasické reformní školy se vyznačuje rodinnou atmosférou, ve které je přirozené prostředí plné podnětů pro individuální rozvoj dítěte. Učebny jsou stylizovány

²⁰Tamtéž, s. 39.

²¹ GOSIOROVSKÝ, Ivan. *Moderní pedagogické metody*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2004, s. 55. ISBN 978-80-7314-207-0.

²² *Waldorfské školy*. In: iwaldorf.cz [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <http://www.iwaldorf.cz/skoly.php?menu=sko-vse>

²³ *Asociace waldorfských škol*. In: spolek.waldorfpardubice.cz [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <http://spolek.waldorfpardubice.cz/predstaveni-spolku-smysl/asociace-waldorfskych-skol/>

²⁴ PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání: 2. aktualizované vydání*. Druhé. Praha: Portál, 2004, s. 43. ISBN 80-7178-977-1.

jako pokojíčky pro děti a děti jsou na tomto typu škol hodnoceny slovně. Ve třídách jsou spojovány děti s tříletým rozdílem.

Škola využívá týdenní rozpracované plány, ve kterých vychází ze čtyř pedagogických metod. Mezi ně patří: rozhovor, hra, práce a slavnosti.²⁵ Dnes se můžeme setkat s jenskými školami, které mají pozitivní postoj i k jiným klasickým reformním školám. Největší výskyt jenských škol je v Nizozemsku.²⁶

Nizozemí je zemí, kde byla první jenská škola otevřena v roce 1960. Vznikl zde také spolek jenských škol nazývaný *Nederlandse Jenaplan Vereniging*. Dnes tento spolek sdružuje více než 200 škol. Větší část z nich tvoří školy základní.

Spojení Nizozemí a jenské školy přichází s žačkou Petra Petersena – Susan Freudenthalovou. Kolem ní se sdružilo několik učitelů, kteří toužili také po reformě školství. Podporou jim byla mezinárodní konference roku 1956, která se konala v Utrechtu. Na popud této události založila zmíněná skupina proreformně naladěných učitelů roku 1959 skupinu *Sdružení pro jenský plán*. Tím vznikla podpora seminářů nizozemských učitelů na německých jenských školách, která vyústila vydáváním vlastního časopisu a tvorbou didaktických pomůcek a příruček. Všechny tyto události se staly základem pro rozšíření zájmu o jenskou pedagogiku.²⁷

Eva Píšová patří u nás v České republice k lidem, kteří se o tento typ klasické reformní školy velmi zajímají. Je zakladatelkou *Kruhu přátel jenských škol*, který založila již v roce 1993. Sama byla u otevření první jenské třídy na místní základní škole v Poděbradech. Na této škole pak také sama vyučovala. Bohužel v roce 1996 byla tato škola uzavřena, a jak sama Píšová říká: ... „bylo to z důvodu lidských, nikoliv z důvodů pedagogických.“²⁸

---

²⁵ *Alternativní školy: Povídání o alternativních školách a školství*. In: alternativniskoly.cz [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <http://www.alternativniskoly.cz/jenske-skoly/>

²⁶ PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání: 2. aktualizované vydání*. Druhé. Praha: Portál, 2004, s. 44. ISBN 80-7178-977-1.

²⁷ KASPER, Tomáš. *Jenské školství v Nizozemí*. Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů [online]. 30. 05. 2007 [cit. 2020-01-06]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1402/jenske-skolstvi-v-nizozemi.html/>

²⁸ *Mgr. Eva Píšová*. In: evapisova.blog.cz [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <http://evapisova.blog.cz/0901/alternativni-pedagogika>

Nyní se můžeme v České republice setkat se dvěma školami, které učí podle jenského plánu a to v Hradci Králové - ZŠ *Hučák Hradec Králové* a v Praze – ZŠ *Kairos, Dobřichovice*.²⁹

2.2 Církevní školy

Církevní školy se řadí mezi školy nestátní, alternativní. Mezi tento typ škol se řadí z důvodu obsahu jejich kurikula, kulturních tradic a principu křesťanství. Také se vymykají ze státních typů škol z důvodu jejich zaměření na nestandardní typy profesí. Církevní školy jsou dle mnohých odborníků z oboru pedagogiky řazeny do alternativních typů škol, avšak v porovnání s jinými alternativními školami se specifikum církevních škol vymyká alternativám jiných alternativních škol.

Hlavním cílem církevních škol je vzdělávání dětí v oblastech přírodních a humanitních věd současně se vzděláváním v křesťanské výchově. V minulosti měly církevní školy vysoké postavení ve společnosti. Vinu na potlačení náboženství ve společnosti nese minulý režim, ale také nové myšlenkové proudy. Z těchto důvodů nejsou církevní školy dnes již na vedoucí pozici, nýbrž pouze v rovině alternativních škol.

Nejdůležitější rozdíl mezi školou státní a církevní je její přístup k výchově žáků. Církevní školy jsou postaveny na předávání principů křesťanství, na křesťanském formování osobnosti, a to především na základě svobody ducha a lásky. Děti jsou také vedeny k plnění křesťanských skutků vůči svým bližním.³⁰

S církevními školami v rámci Evropy se můžeme setkat například v Německu, Nizozemí a Belgii. V západní části Německa je to nejpočetnější typ nestátních škol. Vyučuje se v nich až 75 % žáků. Vzhledem k rozloze Německa je to však jen zlomek. V Nizozemí se ale můžeme setkat s největším podílem církevních škol v celé Evropě. Církevní základní a střední školy zde převažují nad školami státními. Ve vlámské oblasti v Belgii je obrovské procento žáků (až 70 %), které chodí do škol církevních hlavně z důvodu vysoké úrovně vzdělávacích výsledků.

---

²⁹ *Alternativní školy: Povídání o alternativních školách a školství*. In: alternativniskoly.cz [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné

z: <http://www.alternativniskoly.cz/jenske-skoly/>

³⁰ MALIŇÁKOVÁ, Marie. *Církevní školství na příkladu Základní školy Salvátor* [online]. Olomouc, 2016, s. 9 [cit. 2019-12-03]. Dostupné z:

https://theses.cz/id/rerbu7/Mali_kov_Crkevn_kolstv_na_p_kladu_Zkladn_koly_Salvtor.docx.

Diplomová. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI PEDAGOGICKÁ FAKULTA Katedra primární a preprimární pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. Dominika Provázková Stolinská, Ph. D.

V České republice existovaly církevní školy už před rokem 1948, ovšem poté byly zrušeny a obnoveny byly až po roce 1989. Církev, která je zřizovatelem církevních školy, musí být zaregistrována a státem uznána, dále také v případě školy, která je zařazená do sítě škol, má tato škola nárok na dotaci. Schválit učební plány církevní školy musí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Alternativní prvky církevních škol v České republice jsou: kurikulum obsahující náboženství, výuka latiny, rané učení cizích jazyků, principy založené na křesťanství, kulturních tradicích a křesťanské etice a v neposlední řadě připravují na profese, na které se ve státních školách nepřipravuje, např. pro činnost v charitě, restaurátorství, pečovatelství apod.³¹

Podle dostupných zdrojů je na území České republiky 26 škol tohoto typu. Mezi ně patří například: *Základní škola sv. Voršily v Praze, Cyrilometodějské gymnázium, základní škola a mateřská škola v Prostějově, Církevní základní škola ORBIS – PICTUS, spol. s. r. o., Církevní základní škola Borohrádek, Biskupské gymnázium, církevní základní škola, mateřská škola a základní umělecká škola Hradec Králové, Křesťanská základní škola Jihlava aj.*³²

V současné době je tento typ škol stále více vyhledávaný, a to díky přesahu do duchovní oblasti. Nejenže církevní škola klade důraz na rozvoj osobnosti ve všech oblastech, ale také vytváří atmosféru, která je díky křesťanským hodnotám mezi studenty zcela odlišná. *Střední odborná škola sv. Jana Boska v Kroměříži* nabízí studentům obory, se kterými se dnes na středních školách setkáváme jen zřídka: lesnictví, zemědělství a zahradnictví.³³

2.3 Moderní alternativní školy

Mezi moderní alternativní školy se řadí všechny typy alternativních škol, které nemůžeme zařadit do klasických reformních ani do církevních škol. Patří zde školy soukromé, komunální a veřejné. V Německu nese tento typ škol pojmenování „*freie Schulen*“, neboli svobodné školy. Rozvoj nových alternativ je stále aktuální; nejčastěji se s nimi můžeme setkat v USA. Na tomto území vznikla reakce na četné neúspěchy amerického vzdělávání tzv. *restructuring of education*. Náměty často dávají

---

³¹ PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání* [online]. In: is.muni.cz. Praha: Portál, 2001, s. 8 [cit. 2019-12-03]. ISBN 80-7178 584-9. Dostupné z: https://is.muni.cz/elportal/estud/lf/ps05/mpmp071/prucha_alter_skoly.pdf

³² *Školy podle kategorie: Základní školy římskokatolické církve*. In: cirkev.cz [online]. [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <https://www.cirkev.cz/skolstvi/skoly/kategorie/2>

³³ PRINZ, Jiří. *Církevní školy lákají* [online]. 2019, 27. 8. 2019, **2019**(35) [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <http://www.katyd.cz/clanky/cirkevni-skoly-lakaji.html>

přímo rodiče a učitelé, a to již od sedmdesátých let 20. století. Základními myšlenkami těchto škol jsou filozoficko-teoretická východiska v permisivní výchově. Jejich požadavky obsahují důraz na seskupování dětí z různých ročníků a zaměření se na individuální potřeby žáka.

Typem výuky, který je součástí moderních alternativních škol v České republice, je například: škola hrou, angažované čtení, dramatická výchova, projektové vyučování apod. Dostupné je velké množství materiálů, které nám mohou pomoci při realizaci takové výuky. Sama jsem se setkala s projektovým vyučováním i se školou hrou na 2. stupni ZŠ. Můj pocit z projektové výuky byl uspokojivý, ale z typu výuky hrou jsem dodnes rozpačitá. Větší část mého okolí a to jak dospělých, tak mých vrstevníků, tento typ výuky odmítala a označovala jej za neúčinný. Můj názor se časem změnil, ale prvotní seznámení nebylo příliš pozitivní.

V zahraničí se můžeme běžně setkat se školami s volnou architekturou, s cestujícími či magnetovými školami, školami bez ročníků apod. Z organizačního hlediska vyučování jsou nejvíce využívány tyto formy výuky: individuální, hromadná, individualizovaná, kolektivní, projektová či skupinová.³⁴

V závěru této kapitoly podrobněji představím jeden typ moderní alternativní školy, který vznikl v USA.

2.3.1 Školy s volnou architekturou

Školy s volnou architekturou mají úzkou vazbu na školy s otevřeným vyučováním. Jejich vznik je datován od šedesátých let 20. století v Americe. Dále se rozšířily do Anglie a Švédska. Rozčlenění prostoru, ve kterém se vyučuje, je netradiční. Uprostřed budovy je velká hala, která obsahuje knihovnu s volným přístupem a je vybavena a uzpůsobena ke studiu i výuce. Okolo této haly jsou rozmístěny učebny pro výuku odborných i tradičních předmětů, jídelna, tělocvična apod. Tento druh školy využívá princip:

- variability činnosti žáků, který je založen na střídání hromadné a samostatné formy výuky;
- variability počtu žáků, který spočívá v rozdělení žáků buď do jedné, dvou nebo tří tříd;

---

³⁴ Tamtéž, s. 8.

- týmové výuky, při které je daný kolektiv studentů vyučován více než jedním vyučujícím;³⁵
- přístupu studentů k informačním zdrojům, kdy mají všichni studenti přístup do knihoven a studoven;
- integrační funkce škol, přičemž škola není pouze místem k výuce, ale kulturním centrem i po výuce.³⁶

---

³⁵ VLČKOVÁ, Kateřina. *Moderní alternativní školy* [online]. Brno, 2004, 18. 11. 2004, s. 2 [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/el/med/podzim2004/MPMP071/88958/3.pdf>

³⁶ Tamtéž, s. 3.

3 Vývoj alternativního školství v Čechách

V Čechách se s alternativními přístupy setkáváme na počátku 20. století. Reformy v české pedagogice odpovídaly světovým trendům. Mezi pedagogy, které řadíme k tomuto období, patří Josef Úlehla, Frank Mužík, Bohumil Zemánek a Eduard Štorch. Avšak nejvýraznějším z nich byl Václav Příhoda. V roce 1929 právě pod jeho vedením vzniká Organizační a učební plán reformních škol.³⁷ Tento dokument kritizuje nynější způsob vzdělávání, které je založené na memorování a intelektualismu. Původci těchto reformních myšlenek shledáváme ve volné škole Lva Nikolajeviče Tolstého, v Rousseauově přirozené výchově a také v názorech dalších osobností o nutnosti propojení výuky s praktickým aspektem. Anna Süssová (1858-1941) byla zakladatelkou pokusné mateřské školy, František Bakule (1877-1957) pracoval s handicapovanými dětmi, Josef Úlehla (1852-1933) propagoval volnou a svobodnou výuku bez daného rozvrhu a učebních plánů, Eduard Štorch (1878-1956) se pokusil o založení školy v přírodě v pražské Libni.³⁸

V roce 1948 nastává zlom ve vývoji veškerého alternativního školství, který souvisí s nástupem komunistického režimu. Nejen v pedagogice nedovoloval komunistický režim individualismus. Po sametové revoluci nastává klima, které je znovu nakloněné k dalšímu rozvoji alternativního školství. Setkáváme se s různými zřizovateli škol: soukromou osobou, církví a společnostmi. Uvolnění ve školském systému umožňuje samosprávu škol a přenos zodpovědnosti na kraje a obce.³⁹

V současné době se můžeme setkat se stále větší snahou o kvalitnější vedení a výchovu dětí, což znamená rozsáhlé diskuze nad naším školstvím a jeho formou. V roce 1992 se připomínalo 400. výročí od smrti J. A. Komenského. V knize *Alternativní školy* od Jarmily Svobodové a Vladimíra Jůvy se autoři zmiňují, že jsou určité rysy doby devadesátých let podobné době J. A. Komenského. Autoři se domnívají, že při touze o obnovu pedagogických tradic je potřeba se navrátit právě k historii a dobám, kdy působil Komenský. Tradice alternativních škol u nás vycházejí z minulosti, a to konkrétně z bratrské školy (církevní škola), z myšlenek Komenského, L. N. Tolstého a jiných. Bohužel jejich vývoj byl u nás přerušen probíhajícími válkami, což se ostatně

---

³⁷ ZATLOUKAL, Jan. *Alternativní školy* [online]. Olomouc, 2013, s. 6 [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/0vergw/00172803-587206868.pdf>.

³⁸ ŠMAHELOVÁ, Bohumíra. *Dějiny pedagogiky* [online]. Brno, 2009, s. 16 [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: http://katedry.ped.muni.cz/pedagogika/wp-content/uploads/sites/17/2014/02/dej_ped.doc

³⁹ ZATLOUKAL, Jan. *Alternativní školy* [online]. Olomouc, 2013, s. 6 [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/0vergw/00172803-587206868.pdf>.

netýkalo pouze naší země. Velký vliv měl i celospolečenský vývoj od roku 1948 až po sametovou revoluci 1989. Dle zmíněných autorů je důležité klást důraz na období reformní a pokusné školy, které tvoří základ pro všechny alternativní snahy v Čechách.⁴⁰

Sametová revoluce byla mezníkem, který významně proměnil vývoj české společnosti. Oblast školství byla podrobena velké zkoušce. Stálo před ní řešení mnoha zanedbaných problémů a náprava velkých chyb z minulosti. Důležité také bylo změnit vnější i vnitřní život školy. Kritika se týkala postavení učitele, kázně ve škole a pojetí žáků, nedostatečné aktivity žáků a obrovského množství informací, které se žáci měli učit. Za nevhodné byly považovány metody vyučování a způsob hodnocení.

Za pozornost stojí ankety uveřejněné v časopisech *Rodina a škola* a *Mladý svět* z roku 1992. Pokud byly respondenty děti, byly odpovědi daleko přímočařejší. Děti kritizovaly způsob jednání vyučujících, autoritářství, neatraktivní prostředí školy, které vnímaly jako tmavé a nepříjemné. Dále také vytýkaly absenci živých barev a květin, zápach na toaletách, nedostatek empatie vyučujících při zkoušení, která v dětech vzbuzovala strach. Školáci kritizovali způsob známkování a nespravedlnost při něm. Všechny tyto výtky dětí se projeví i přesto, že pro děti všichni chtěli to nejlepší. Realita se s ideou ale zcela rozcházela.

V publikaci z roku 1995 věnující se alternativnímu školství jsou popisovány tehdy používané metody. Jedná se především o angažované učení, školu hrou, zdravou školu, integrované učení, projektové vyučování a dramatickou výchovu. Zmíněné směry se nejvíce uplatňovaly v letech 1990 – 1995.⁴¹

---

⁴⁰ SVOBODOVÁ, Jarmila a Vladimír JŮVA. *Alternativní školy*. Brno: Paido, 1995, s. 62. ISBN 80-85931-00-1.

⁴¹ Tamtéž, s. 63.

4 Postavení výuky ruského jazyka v České republice

Vývoj a výuka ruského jazyka v České republice započala roku 1945. Tehdejší Československo bylo osvobozeno Sovětskou armádou a právě tato skutečnost měla zásadní vliv na výuku ruštiny. Do té doby první pozici ve výuce cizích jazyků zastával německý jazyk. Roku 1945 se pořadí jazyků změnilo a do popředí se dostala ruština. Tlak, který byl vytvořen na výuku ruštiny, se projevil na území Podkarpatské Rusi a také na Slovensku, kde bylo vyučování ruského jazyka započato už před začátkem školního roku 1945/ 1946. Hned v počátku se projevil problém nedostatečně kvalifikovaných učitelů ruštiny. Započala organizace kurzů ruského jazyka, na kterých přednášeli předváleční učitelé ruského jazyka mnohdy bez nároku na honorář. Lidé si mohli osvojovat ruský jazyk pomocí rozhlasového vysílání. Na podzim téhož roku byly vytvořeny poválečné učební osnovy. S hromadnou výukou ruského jazyka ovšem vyvstal další problém. Tím byla absence nezbytných pomůcek. Nižší ročníky se tedy vzdělávaly pomocí zpěvu ruských písní, v ročnících vyšších byla upozaděna gramatika, na kterou nebyl dostatek učebních materiálů a výuka byla směřována na překlad, četbu textů a také na výuku literatury.

V únoru roku 1948 přicházejí změny. Bylo zavedeno jednotné školství a povinná výuka ruského jazyka na základních i středních školách. Od počátku školního roku 1948/ 1949 byl ruský jazyk povinným předmětem čtvrtého a pátého ročníku národní školy. O dva roky později byla ruština vyučována i v prvním a druhém ročníku na vysokých školách.⁴²

Podpora výuky ruského jazyka byla obrovská. Z důvodu nedostatečného množství kvalifikovaných učitelů ruštiny vznikl systém rekvalifikací probíhající na pedagogických fakultách. Rekvalifikace byla ukončena po absolvování osmitýdenní stáže v Sovětském svazu. Vysokoškolští studenti mohli dokonce své studium absolvovat částečně nebo zcela na území SSSR a povinností se pro ně zde stalo absolvování semestrálního pobytu. V padesátých letech, po vydání dvou publikací zaměřených na fonetickou stránku jazyka, se začal klást důraz na zanedbávanou výslovnost. Do té doby se v popředí výuky ruštiny objevovalo především čtení a osvojení základů ruské gramatiky. V 70. a 80. letech učitel přestal dbát na precizní gramatický tvar slov, ale zaměřil se na porozumění čtenému textu

---

⁴² MRHÁLKOVÁ, Martina. *Historický vývoj výuky ruského jazyka v českých školách od roku 1945* [online]. Brno, 2019, s. 24 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/eylp2/DP_Mrhalkova_FINAL.pdf. Diplomová. Masarykova univerzita Filozofická fakulta. Vedoucí práce Prof. PhDr. Josef Dohnal, CSc.

a také schopnosti komunikace v cizím jazyce. Na území ČSSR začaly v padesátých letech vycházet časopisy *Ruský jazyk*, *Ruštínár* a *Ruština v teorii a praxi*, díky kterým si učitelé ruského jazyka mohli obohacovat slovní zásobu a své znalosti. Padesátá léta jsou také obdobím zakládání kateder ruského jazyka na vysokých školách. Začínají se vydávat slovníky ruštiny pro obory s technickým zaměřením.

Témata vyučovacích hodin byla poplatná tehdejší komunistické ideologii. Ve výukových materiálech se můžeme setkat s propagandistickými prvky.⁴³ Mimo území školy se ruský jazyk propagoval také, především na zájmových kroužcích a táborech. Svě kořeny mají v této době i dvě celostátní soutěže v ruském jazyce a to *Puškinův památník* a *Olympiáda v ruském jazyce*.⁴⁴

Nepříliš pozitivní emoce studentů z výuky ruského jazyka měly mimo jiné podíl na tom, že se ruština a její výuka po roce 1989 dostala do ústraní. Výuka cizích jazyků se ve škole začala orientovat na anglický jazyk, který si svoje první místo na žebříčku oblíbených cizích jazyků drží dodnes. Zlom v systému školství nastal po vzniku samostatné České republiky a také následném vstupu do Evropské unie. Vstup do Evropské unie zavazuje Českou republiku ke společným záměrům vzdělávací politiky, která byla definována Lisabonskou strategií. Vymizel školský centralizovaný systém a vznikl rámcový vzdělávací program, který je dále konkretizován školami v jejich školním vzdělávacím programu. Inovace v pedagogice zvýšily kvalitu výuky a postupně se začala rozvíjet pedagogická tvořivost.⁴⁵ Postavení cizích jazyků je v dnešním vzdělávacím systému tak silné, že se na základní škole žáci povinně musí učit dvěma cizím jazykům.

V 90. letech ruský jazyk téměř vymizel z učebních osnov základních škol. Obnovení výuky ruštiny proběhlo až v letech 2000 – 2002. O sedm let později se ruština stává třetím nejvíce vyučovaným cizím jazykem na základních školách. Od školního roku 2013/2014 je ruský jazyk povinným předmětem, pokud jej škola nabízí, od 8. třídy s časovou dotací minimálně 6 hodin týdně. Ruský jazyk nepatří do skupiny Cizí jazyk 1, ale jeho místo bylo upevněno. Čas zahalil negativum, který tento jazyk pro naše rodiče představuje, a v dnešní mladé generaci se s opovržením k ruštině již nesetkáme.

---

⁴³ MRHÁLKOVÁ, Martina. *Historický vývoj výuky ruského jazyka v českých školách od roku 1945* [online]. Brno, 2019, s. 25 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/eylp2/DP_Mrhalkova_FINAL.pdf.

⁴⁴ Tamtéž, s. 26.

⁴⁵ SIDKOVÁ, Markéta. *Kvalita výuky ruského jazyka na základních školách* [online]. Brno, 2018, s. 24 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/pmzmw/DP_2018.pdf.

Olympiáda v ruském jazyce, která má kořeny ve druhé polovině 20. století, je rozdělena do tří kol: školní, krajské a celostátní. Vítěz této olympiády se dostává na mezinárodní olympiádu v ruském jazyce, která se koná v Moskvě jednou za dva roky. Podpora ruského jazyka se promítá i v možnostech, které dnešní studenti mají v podobě sebevzdělávacích kurzů a ve stále vznikajících výukových materiálech. Vznikají nové učebnice, učební materiály, webové portály i interaktivní materiály, které umocňují kvalitu výuky ruštiny.⁴⁶

O největší přínos v oblasti tvorby výukových materiálů pro ruský jazyk se zasadila pražská Katedra rusistiky a lingvodidaktiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Tato katedra splnila dva úspěšně zadané granty z let 1994 – 1999 a díky tomu vznikl učební soubor *Raduga*. Tento učební soubor byl prvním vydaným na území České republiky po roce 1989.

Na počátku devadesátých let roli ruštiny převzaly západní jazyky. Výsadní místo má v České republice již zmíněná angličtina, po ní němčina a v roce 2006 byla francouzština vystřídána ruským jazykem. Na území České republiky mají žáci možnost vybrat si kromě již zmíněných cizích jazyků jazyk španělský, italský nebo polský.⁴⁷

---

⁴⁶ SIDKOVÁ, Markéta. *Kvalita výuky ruského jazyka na základních školách* [online]. Brno, 2018, s. 25 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/pmzmw/DP_2018.pdf.

⁴⁷ MRHÁLKOVÁ, Martina. *Historický vývoj výuky ruského jazyka v českých školách od roku 1945* [online]. Brno, 2019, s. 27 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/eylp2/DP_Mrhalkova_FINAL.pdf.

5 Výuka ruského jazyka na alternativních školách

Dle dostupných materiálů jsem dohledala na celém území České republiky tři alternativní školy, na kterých je ruský jazyk vyučován: *Základní škola a Waldorfská základní škola, Ostrava-Poruba*⁴⁸, *Waldorfská MŠ a ZŠ Ostrava*⁴⁹ a *Waldorfská škola Příbram*⁵⁰. V rámci alternativních škol se můžeme nejčastěji setkat s výukou anglického a německého jazyka, a to například na *Waldorfské základní a střední škole Semily*⁵¹, na *Waldorfské základní a mateřské škole Brno, Plovdivská 8*⁵², dále také na *Waldorfské škole Jinonice, Praha 5*⁵³ a jiné.

5.1 Waldorfská základní škola Příbram

Svoji činnost zahájila tato základní škola 1. 9. 1991. Vyučování na *Waldorfské škole v Příbrami* je zaměřeno na přirozený vývoj žáka, který je tvořen nejen rozvojem mechanické paměti, ale také rozvojem myšlení v různorodých činnostech. Výuka je na zde řízena rámcovým vzdělávacím programem, který obsahuje všechny požadavky vzdělávacích standardů. Třídní učitel vyučuje většinu předmětů od 1. až do 7. / 8. ročníku. Žáci jsou hodnoceni slovně a výuka je zaměřena na individuality každého z žáků. S praktickým životem se ve škole děti setkávají již od první třídy například při modelování, kovářství, pletení košíků apod. Všechny hlavní předměty jsou vyučovány v epochách, přičemž se jeden předmět vyučuje tři až pět týdnů dvě hodiny denně. Tyto dvě hodiny jsou řazeny na začátek dne, kdy jsou děti nejvíce soustředěné. Po hlavní epoše jsou zařazeny další předměty, mezi které patří řemeslné a umělecké předměty a také cizí jazyky. Ostatní hodiny jsou vyučovány v klasických vyučovacích hodinách trvajících 45 minut.

Ve výroční zprávě z roku 2018 je uvedeno, že se škola zaměřila na čtenářskou gramotnost. Zapojila se do *Výzvy 56*. Škola nakoupila knižní materiál od klasických

---

⁴⁸ *Základní škola a waldorfská základní škola, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace*. In: waldorfporuba.cz [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://waldorfporuba.cz/>

⁴⁹ *Historie školy*. In: zswaldorfostrava.cz [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://www.zswaldorfostrava.cz/historie-skoly/>

⁵⁰ *Waldorfská škola Příbram*. In: old.waldorf.pb.cz [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://old.waldorf.pb.cz/>

⁵¹ *Waldorfská základní a střední škola Semily, příspěvková organizace*. In: waldorf-semily.cz [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://www.waldorf-semily.cz/web/prehled/>

⁵² *Waldorf Brno*. In: waldorf-brno.cz [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://www.waldorf-brno.cz/>

⁵³ *Základní škola waldorfská: O škole*. In: waldorfjinonice.cz [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.waldorfjinonice.cz/o-skole/>

i současných autorů a využívala ho v hodinách českého jazyka. Děti si ve škole z katalogů od vybraných nakladatelství mohou vybírat knihy podle jejich zájmů.⁵⁴

5.2 Waldorfská škola v Ostravě-Porubě

Základní škola v Ostravě-Porubě byla založena roku 2014. Na ni od roku 2017 navazuje *Střední odborná škola waldorfská*. Vizí této školy jsou zásady waldorfského vzdělávání: podpora dětí v jejich přirozenosti, touha po poznání něčeho nového, návrat k minulosti, láskyplný vztah mezi učitelem a žákem. Cílem vyučujících na této základní škole je to, aby z dětí vychovali svobodně smýšlející bytosti plné kreativity.⁵⁵

5.3 Waldorfská ZŠ a MŠ Ostrava

Základní škola waldorfského typu vznikla v Ostravě roku 1991. Místo, ve kterém se první rok nacházela, byla *ZŠ Ostrčilova*. Na založení se podíleli Hana Lukášová, Renata Mecnerová, Lumír Ries, Zdeněk Helus aj. Dalším místem působiště byla ZŠ Maticní 18. Hlavní postavou, která ZŠ doprovázela, byl Tomáš Zuzák. Tomáš Zuzák je švýcarský lektor, který přednášel v Ostravě o alternativním školství. Důležitou roli při samotném vzniku sehrál zástup rodičů, kteří měli obrovský zájem o její vznik. Tato základní škola již od svých začátků spolupracuje se svobodnými školami, které se nachází v Meppelu v Holandsku a v německém Weisbadenu. Na základě této spolupráce proběhlo mnoho výměnných pobytů žáků, učitelů i rodičů.

Škola se angažovala v mnoha oblastech veřejného dění. Měla mimo jiné i svou prezentaci v poslanecké sněmovně. Ve škole byly pravidelně pořádány přednášky, semináře a kurzy pro zájemce o waldorfskou pedagogiku. Od roku 2002 je tato základní škola organizátorem olympijských her, které probíhají napříč waldorfskými školami. V roce 2005 se škola přestěhovala do areálu *Základní školy Generála Píky do Moravské Ostravy* a o rok později díky finančním prostředkům zřizovatele škola dostala nově zrekonstruovanou budovu v tomto areálu.⁵⁶

---

⁵⁴ ŽÁK, Robert. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2018/2019* [online]. In: waldorf-pb.cz. Příbram, 2018, s. 11 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: https://www.waldorf-pb.cz/wp-content/uploads/2019/11/191003-V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-2018_2019.pdf

⁵⁵ *Waldorfská pedagogika*. In: waldorפורuba.cz [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://waldorפורuba.cz/o-skole/waldorfska-pedagogika/>

⁵⁶ *Historie školy*. In: zswaldorפורuba.cz [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://www.zswaldorפורuba.cz/historie-skoly/>

6 Ruský jazyk a alternativní metody při jeho výuce

Tato kapitola se zabývá popisem vybraných osmi alternativních metod. Tyto metody je možné využít nejen při výuce ruského jazyka, ale i v jiných jazycích a věcných předmětech. Při výběru těchto aktivit je zohledněno zaměření na druhý stupeň základních škol. Implementaci těchto metod obsahuje následující kapitola. Množství alternativních metod je nepřehledné. Hlavním kritériem pro výběr alternativních metod byla transparentnost, praktičnost jejich výstupů a individuální i skupinová práce. Některé z metod jsou využitelné prostřednictvím multimédií, pro aplikaci jiných jsou potřebné pouze základní psací potřeby.

6.1 Činnostní učení

Činnostní učení je jednou z forem výuky, která se zaměřuje na efektivitu. Metody činnostního učení jsou zaměřeny především na aktivitu žáků. Pokud vyučující zvládne žáka zaujmout a poskytne mu spolurozhodovací právo, získá si ho a tím i jeho aktivitu při výuce. Základem tohoto způsobu učení je objevování a svoboda ve vytváření všeho, co sami zvládnou.⁵⁷

Tento druh učení poskytuje žákům prostor k samostatnému myšlení a uvažování, k tvorbě vlastních otázek a iniciativě. Základem všech metod spadajících do činnostního učení je zájem. Zájem a také zaujetí jsou klíčové pro získání aktivity žáků. Získávání zkušeností je efektivní díky samostatné práci studentů, kteří se díky manipulaci s vlastními pomůckami rozvíjí a učí novým dovednostem. Při celé činnosti je žák veden učitelem k sebereflexi, samokontrolě a také k zodpovědnosti za svá rozhodnutí. Tento druh činnosti je dobře využitelný v kolektivu i v jednotlivých skupinách studentů.

Postup při realizaci činnostních metod by měl začínat v samostatné činnosti každého z žáků. Každý jedinec má pomůcku, jejíž funkci mu objasní vyučující. Důraz je kladen na pochopení látky a také dává studentům svobodu v individuálním postupu od jednoduššího ke složitějšímu.⁵⁸

6.1.1 Početní divadélko

Jednou z metod, která se řadí do činnostního učení, je početní divadélko. Metoda je vhodná pro všechny stupně vzdělávací soustavy. Může být využita ve věcných

---

⁵⁷ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnotících metod*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 61. ISBN 978-80-247-3450-7.

⁵⁸ *Nakladatelství Nová škola Brno*. In: novaskolabrno.eu [online]. Brno, 2013 [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <http://www.novaskolabrno.eu/metodicke-rady.aspx>

předmětech, jako je například dějepis, chemie apod. Žáci si musí celý projekt vytvořit sami od postaviček až po správné znázornění podle zadaného popisu. Co se týče využití této metody v jazykovém předmětu, může se aplikovat při vyučování druhů oblečení, při popisu města, dopravních prostředků. Vyučující může donést obrázky různých významných budov v daném městě a žáci k nim budou doplňovat správné názvy, rozmístění těchto budov po městě.⁵⁹

Dalším rozvojovým prvkem je lepší prostorová orientace a využití označení „před, za, vedle, pod, vpravo, vlevo“. Rozvíjet tuto aktivitu můžeme i zadáním tématu k příběhu, který žáci v cizím jazyce mohou vymýšlet. Časově je tato metoda náročná, nicméně žákům může být zadána domácí příprava, či může napomoci propojení s výtvarnou výchovou.⁶⁰

6.2 Daltonské výukové metody

Daltonské výukové metody vychází především z daltonského plánu, kterému je věnována jedna z předchozích podkapitol diplomové práce. Helena Parkhurstová, která položila základní kameny celé koncepci daltonského plánu, se věnovala daltonské výuce na vyšší koedukované škole v Daltonu v USA. Dnes se můžeme setkat se školami, které se řídí daltonským plánem, avšak každá jej pojímá jinak a zpracovává jiným způsobem. Robert Čapek označuje rozdílné školy s daltonským plánem jako „*školy Heleny Parkhurstové*“ a *školy vyučující „daltonskou praxí“*.⁶¹

6.2.1 Daltonská pracovní smlouva

Smlouva, na které je založena celá tato metoda, je mezi žákem a učitelem. Daltonská pracovní smlouva by měla obsahovat seznámení s úkoly, látku, na které je založen úkol, otázky a také zadání pro žáky, zadání písemné práce, kterou musí žák vypracovat, pamětní úkoly týkající se memorování, termíny porad a konzultací mezi učitelem a žákem, odkazy na knihy a zdroje a také sebereflexi, která je založena na bodovém hodnocení provedení zadaných úkolů a započítávání bodů do mezipředmětových vztahů, které si žák může sám připisovat. Tato metoda je mimo jiné vhodná k závěrečnému hodnocení práce. Smlouva může být sepsána v závěru roku a pomoci k reflexi naučených dovedností.⁶²

---

⁵⁹ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnotících metod*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 61. ISBN 978-80-247-3450-7.

⁶⁰ Tamtéž, s. 62.

⁶¹ Tamtéž, s. 62.

⁶² Tamtéž, s. 71.

6.3 Decrolyho metody

Jean-Ovide Decroly byl lékař, jenž byl řazen k těm, kteří své poznatky z medicínského prostředí promítají do pedagogických koncepcí. Především tedy psychologická hlediska související s potřebami a vývojovými odlišnostmi. V roce 1901 založil v Bruselu, přímo ve svém domě, centrum speciálního vzdělávání pro opožděné a abnormální děti. Jeho cílem bylo vytvořit podnětný prostor pro každé dítě, ve kterém získá inspiraci pro učení. Jedním z poznatků, ke kterým došel, je skutečnost, že dítě, které je obklopeno vhodným prostředím pro jeho rozvoj, je připraveno na skutečný budoucí život. Dle Decrolyho dítě vnímá a umí uchopit lépe celé slovo než jednotlivé hlásky. Tuto tezi dává do souvislosti s celistvostí, kterou by si mělo dítě u daných poznatků osvojit. Celistvost myšlení napomáhá dítěti pochopit kontext daných skutečností. Své nabyté poznatky s dětmi, které byly nějakým způsobem handicapované, převádí i do praxe s dětmi bez omezení.⁶³

Decrolyho metody tedy vycházejí z biologických a socializačních potřeb člověka a jejich základem jsou dětské potřeby. Mezi tyto potřeby řadíme potřebu: výživy, obrany proti vnějším vlivům, ochrany před různými nebezpečnými nástrahami života a před nepřáteli a také potřebu spolupráce a vývoje. Všechny tyto dětské potřeby samozřejmě nelze pokrýt pouze jednou aktivitou. Můžeme se však pokusit je uspokojit různými edukačními způsoby.⁶⁴ Nedostatky, které J. O. Decroly vytýkal učitelům, se týkaly námětů vyučování. Vyučování postrádalo vztah k ohnisku dětských zájmů, vyučující požadovali po žácích naučení velké množství látky, které přesahovalo paměťové schopnosti dětí, a také Decroly zdůrazňoval absenci příležitostí, kdy by děti mohly spontánně jednat. Neodmyslitelnou součástí Decrolyho přínosu do pedagogiky je hra. Hra, která bude rozvíjet smyslové vnímání a také motoriku.⁶⁵

6.3.1 Záhadné předměty

Tato hra je založena na pojmenovávání předmětů, které děti obklopují. Hra *Záhadné předměty* se dá využít už na prvním stupni, kdy se děti teprve učí nová slova a rozšiřují si slovní zásobu v mateřském jazyce. Můžeme ji hrát pomocí výstřižků z novin,

---

⁶³ KORÁBOVÁ, Jana. *Pedagogika O. Decrolyho v praxi a možnosti jejího využití pro českou školu* [online]. Praha, 2011, s. 11 [cit. 2020-01-03]. Dostupné

z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/130036177/?lang=cs>.

⁶⁴ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnotících metod*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 72. ISBN 978-80-247-3450-7.

⁶⁵ Tamtéž, s. 73.

časopisů, ale také s flórou a faunou, kterou děti najdou na zahradě, případně v lese. Mimo jiné to může být i návštěva obchodu, při které si děti nakoupí různé druhy ovoce a zeleniny a v rámci domácí přípravy, či přímo ve škole, si společně s vyučující pojmenovávají dané předměty. Souhrnným souborem této aktivity může být například encyklopedie, do které žáci dané předměty mohou kreslit či vlepovat a připisovat k nim názvy v mateřském i cizím jazyce. Takovou malou encyklopedii si pak v průběhu studia a výuky cizího jazyka může každý žák vytvořit samostatně a čerpat z ní.⁶⁶

6.4 Dramatizační metody

Dramatizační metody se řadí mezi ty, které rozvíjí estetické vnímání a sociální citění dětí, a to díky divadelnímu a dramatickému umění.⁶⁷ Dramatizace se podle Maňáka a Švece řadí mezi metody slovní dialogické.⁶⁸ Mezi zmíněné metody patří i další příbuzné činnosti: například pantomima, pohybové cvičení, živé loutky, různé zvukové a grafické metody a také práce s předměty.

6.4.1 Act and speak

Tato metoda se používá především ve výuce cizích jazyků. Tvorba daného dramatizačního díla je důležitější a přínosnější, než jeho samotné provedení, protože se při něm žáci mnoho naučí. Po stránce edukační je třeba přizpůsobit scénář hry a z představení vyřadit hlavní postavy, aby byla každá z nich vnímána jako důležitá pro děj hry. Děj by měl obsahovat slovní zásobu a fráze, které budou praktické pro využití v běžném životě. Neméně důležitou složkou této metody je odborné didaktické vedení. Úspěšné představení musí mít kvalitní a dobře zpracovaný scénář, který bude atraktivní především pro daný ročník, se kterým je představení nacvičováno.⁶⁹

6.5 Freinetovské metody

Autorem těchto metod je Célestin Freinet. Narodil se roku 1896 ve francouzské vesnici Gars v Provence. Ve válce byl těžce zraněn a tato skutečnost ho vedla k odmítnutí

---

⁶⁶ Tamtéž, s. 76.

⁶⁷ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnotících metod*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 169. ISBN 978-80-247-3450-7.

⁶⁸ ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice* [online]. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 16 [cit. 2020-01-03]. ISBN 978-80-247-7845-7. Dostupné z: http://content.ereading.cz/preview?partnerId=1&contentId=8412&format=pdf&filename=vukove-metody-v-pedagogice_nahled.pdf&forced=0.

⁶⁹ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnotících metod*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 171. ISBN 978-80-247-3450-7.

války před veřejností. Články, které psal, se vyznačují odporem k autoritářství a dogmatismu. Psal také o tom, jakou hrála škola roli v přípravě na válku. Začal se účastnit seminářů týkajících se nových přístupů ve výchově a hledal cestu, jak umožnit dětem se ve škole svobodně vyjadřovat.⁷⁰ V tomto počínání můžeme vidět jeho rané reformátorské snahy. Důležitou složkou výuky by podle něj měla být komunikace mezi dětmi a sociální vazby mezi žáky z různých škol, která může probíhat pomocí tzv. meziškolní korespondence. Freinet se zasloužil o založení žakovského časopisu. Autory článků byly samotné děti.

Hlavním cílem Freineta bylo vytvoření učebnic, do kterých by si mohly děti tvořit učební materiály samy. Díky tomu vznikla školní kartotéka, ze které roku 1932 vznikl i školní časopis *Pracovní knihovny*. Freinetovi se s pomocí jeho ženy a přátel podařilo vybudovat školu, jejíž areál zahrnoval dílny, ateliér, zahradu a také internát určený pro děti ze sociálně slabších vrstev. V čase války byl zatčen a uvězněn v pracovním táboře. Byla mu zakázána pedagogická činnost a jeho škola byla v letech 1939 – 1946 zavřena. Jeho žena Élise Freinet vyjádřila svému muži podporu napsáním scénáře k filmu o freinetovském hnutí (1949). Roku 1966 Célestin Freinet umírá.⁷¹

6.5.1 Korespondence mezi třídami

V podkapitole týkající se Freinetovské metody jsem se zmínila, že Célestin Freinet vytvořil síť škol, mezi kterými probíhala korespondence. Mezi stejně starými žáky z freinetovské školy probíhala pravidelná korespondence, která nebyla omezena ani národností, ani hranicemi států. K dopisu mohl být přiložen i balíček s pozorností. Někteří žáci si vzájemně posílali plodiny daného kraje či země, tiskoviny nebo magnetofonové pásky.

Příkladem využití této aktivity, kterou uvádí Robert Čapek, je indiánský kalendář.⁷² Každý měsíc v roce je specificky zaměřen. Například leden je měsíc poloviny zimy, únor je velký měsíc, březen je měsícem hus apod. Žáci si mohou vyrobit kalendář na podobném principu. Propojení s cizím jazykem by mohlo být v cizojazyčném názvu daného měsíce, sportů, které se v daném období provozují, oblečení, které se nosí aj.

---

⁷⁰ ŠEDOVÁ, Iveta. *Využití metod Célestina a Élise Freinetových ve výuce estetické výchovy na středních školách a gymnáziích v ČR: inspirace freinetovskými školami ve Francii* [online]. Brno, 2014, s. 9 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/ik3du/Diplomova_prace_-_Freinet.pdf.

⁷¹ ŠEDOVÁ, Iveta. *Využití metod Célestina a Élise Freinetových ve výuce estetické výchovy na středních školách a gymnáziích v ČR: inspirace freinetovskými školami ve Francii* [online]. Brno, 2014, s. 10 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/ik3du/Diplomova_prace_-_Freinet.pdf.

⁷² ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnotících metod*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 200. ISBN 978-80-247-3450-7.

Vyučující může mezi žáky rozdělit měsíce a každá dvojice může mít za úkol uspořádat jeden měsíc se vším, co k němu patří.⁷³

6.6 Metoda paralelní dvojjazyčné četby

Tato metoda se využívá ve výuce cizích jazyků jako doplněk ke klasické výuce, ale také k některé z jiných alternativních metod. Díky paralelní dvojjazyčné četbě žák rozvíjí svoji slovní zásobu a bilingvní text mu pomáhá k zafixování jazykových jevů. Nejčastěji se můžeme setkat s dvojstránkovou realizací textu, kdy na jedné straně je text v mateřském jazyce a na straně druhé je text v jazyce cizím. S tímto provedením se můžeme setkat ve speciálních publikacích, ale také v různých novinových článcích. Při četbě může učitel žákovi pomoci například audionahrávkami rodilých mluvčích, které slouží k ověření správné výslovnosti. Nedílnou součástí paralelní dvojjazyčné četby je také četba nahlas. Díky poslechu a čtení se aktivizuje sluchové a zrakové centrum, což napomáhá větší efektivitě. Tato metoda je doporučována začátečníkům, kterým napomůže k rozšíření slovní zásoby a lepšího sžití s cizím jazykem.⁷⁴

6.7 Metoda CLIL

Název této metody je zkratkou čtyř slov: „Content and Language Integrated Learning“, které v překladu znamenají obsahově a jazykově integrované učení. Tato metoda je přístup ve vzdělávání, kdy je vyučován nejazykový (věcný) předmět cizím jazykem. Myšlenka metody CLIL je spatřována již v antickém Římě a středověku. Děti se vzdělávaly v řečtině, která jim otevírala nové možnosti a v latině, která pro ně také nebyla mateřským jazykem.

Metoda CLIL je aktivně využívána až od roku 1994. Byla poprvé využita roku 1996 ve Finsku na univerzitě Jyväskylä a v rámci Evropského programu pro vzdělávání v Holandsku. Inovativní metoda CLIL postupně pronikla do vzdělávání, které je financováno státem. Stát usiluje o zlepšení znalostí cizích jazyků a přístupu k novým metodám a formám práce. Na rozvoj této metody Evropská unie poskytuje mnoho finančních prostředků. Vzhledem k tomu, že CLIL se neustále dostává do povědomí

---

⁷³ Tamtéž, s. 201.

⁷⁴ *Netradiční metody výuky cizích jazyků* [online]. In: jazyky.com. 2015 [cit. 2020-01-03]. ISSN 1801-688X. Dostupné z: <https://www.jazyky.com/netradicni-metody-vyuky-cizich-jazyku/>

vyučujících i širokého okolí, se jeho definice stále vyvíjí.⁷⁵ Nejčastěji zmiňovaná definice se nachází ve vůbec první monografii o CLILu z roku 2007: „*CLIL je vzdělávací přístup typický pro svou dualitu cílů, při kterém je cizí jazyk využíván jak pro vyučování obsahu, tak i pro rozvoj jazykových kompetencí. To znamená, že vyučovací proces není zaměřen pouze na obsah, ale nikoli ani pouze na jazyk.*“⁷⁶

6.8 Didaktická hra

Hra jako taková pro dítě znamená bezprostřední styk se světem. Jejím úkolem je dítě formovat, ale také motivovat k dané činnosti. Díky hře se u dítěte rozvíjí aktivní životní postoje a sociální stránka jeho osobnosti. Hra u dítěte vzbuzuje zájem o společné činnosti s jeho vrstevníky, vede ke kontaktu s nimi a podporuje jej v rozvoji řeči a samostatnosti, ve sdělování svých myšlenek. Dnešní svět pedagogických metod se snaží upouštět od frontální výuky, a to nejen z důvodu zastaralosti, ale totéž vyžadují rámcové vzdělávací programy. Dbají na to, aby žáci uměli samostatně přemýšlet, vyhledávat si zdroje a informace, aby byli kreativní, tvořiví a aktivní. Didaktické hry jsou jedním z prostředků, díky kterým můžeme zmíněné procesy ve studentech vyvolat. Názor na hru byl kdysi záporný. Společnost ji považovala za ztracený čas. Dnes se přístup k didaktické hře podstatně změnil. Hra od žáků vyžaduje aktivitu, odráží duševní procesy, kterými jsou logika, paměť, kreativita aj., simuluje sociální procesy a také rozvíjí osobnost. S hrou ve výuce se můžeme setkat už u J. A. Komenského, či M. Montessoriové.

Snahou o zavedení alternativních přístupů do výuky se metoda didaktických her značně rozšířila a má stále širší uplatnění. V této metodě, ale samozřejmě i ve všech dalších alternativních metodách, je mnohem větší časová náročnost na přípravu učitele. Nicméně každý vyučující si může vytvořit vlastní sbírku materiálů plnou alternativních postupů, seřadit si ji a čerpat z ní i v dalších předmětech a vyučovacích hodinách.

Didaktickou hru je vhodné používat například při opakování a procvičování, což může ušetřit mnoho učitelské energie. Pokud vyučující zná svoji třídu a schopnosti jednotlivých žáků, může je do přípravy kdykoli zapojit a v každém žákovi využít jeho nadání a umu.

Didaktická hra oproti hře normální má stanovený učební cíl a zapojuje intenzivně všechny žáky. Uvolněnou atmosféru, kterou přináší, žáci jistě ocení a může jim pomoci

---

⁷⁵ CHVOJKOVÁ, Marie. *Metoda CLIL ve výuce ruského jazyka* [online]. Hradec Králové, 2018, s. 14 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/v6907e/STAG89193.pdf>.

⁷⁶ *Co je to CLIL*. In: metodaclil.cz [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://metodaclil.cz>.

ve snazším proniknutí do daného tématu didaktické hry. Tento druh hry podporuje v žácích tvořivost a motivuje je k radosti z osvojování probíraného učiva. Didaktické hry mohou být zaměřené na jazykový nebo logicko-matematický rozvoj, na rozvoj pohybu, vědeckého poznání apod.

Úspěšnost didaktické hry je měřena kvalitou přípravy, stanovením pravidel a časovým plánem. Je na učiteli určení vhodného okamžiku pro užití dané hry a správné rozdělení žáků do vyrovnaných skupin.⁷⁷

---

⁷⁷ SOCHOROVÁ, Libuše. *Didaktická hra a její význam ve vyučování* [online]. 26. 10. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/13271/DIDAKTICKA-HRA-A-JEJI-VYZNAM-VE-VYUCOVANI.html/>

7 Realizace alternativní výuky v předmětu Ruský jazyk

V této kapitole je uvedena aplikace metod z předchozího oddílu. Všechny aktivity jsou přiřazeny dle náročnosti zvoleného učiva pro 8. anebo 9. ročník. Součástí každé aktivity je popis jejího využití ve zvoleném učivu, zadání, potřebné pomůcky, počet dětí a časová náročnost. Všechna témata alternativních aktivit jsou součástí tematických plánů státních i alternativních škol, čímž se rozšiřuje jejich aplikovatelnost. Uvedené metody mohou pomoci k atraktivnosti vyučování, motivaci žáků k učení, sebekontrolě, sebereflexi a k obohacení výuky.

Využívání alternativních přístupů při výuce může napomoci k větší koncentraci žáků a k získání jejich pozornosti. Žáci na druhém stupni základních škol jsou velmi často roztěkaní a neklidní a získávání jejich pozornosti je pro vyučující čím dál náročnější. Využívání nezvyklých metod a principů, které pro žáky nejsou tak známé, mohou učitelům pomoci k větší aktivitě žáků, ale také k udržení dobré nálady a touhy žáků po vzdělávání. U každé metody je popsána její aplikace přímo v hodinách ruského jazyka a také upřesnění tématu a cíl celé aktivity.

7.1 Aktivita pro 8. ročník

7.1.1 CLIL – Pomíchaná písmenka

Využití metody CLIL je v České republice nejčastěji aplikováno v hodinách anglického jazyka. Proto jsem tuto metodu zvolila ve spojení s ruštinou. Aktivitu Pomíchaná písmenka je možné využít s žáky, kteří s ruským jazykem začínají, ale už mají upevněnou podobu psané azbuky a umí v azbuce číst. Aktivitu mohou žáci plnit ve dvojicích. V osmisměrce jsou pomíchaná písmenka latinky a azbuky a žáci mají za úkol najít ruská slova a pod ni je napsat se správnými písmenky azbuky.

Рабочий лист

Задание: Найди в головоломке все существительные, которые ты знаешь. После этого их напиши в таблицу вместе с переводом. Внимание! Некоторые буквы азбуки перемешались с латинским алфавитом, но тебе нужно выписать все слова правильно.

Посobie: карандаш, цветной карандаш, рабочий лист

Как выполнять задание: в парах

Время на задание: 15 минут

з	н	b	и	v	о	г	р	a	d
с	п	п	в	е	ч	е	р	a	и
й	к	о	ш	а	ю	ь	к	я	с
к	ш	е	д	о	ф	ж	и	ю	ц
г	a	z	к	р	х	м	ч	ь	в
о	х	д	а	Л	у	ы	ь	э	е
л	Ь	к	е	ж	ы	г	л	е	т
н	t	о	л	е	с	у	а	ч	а
ы	ж	У	к	н	д	о	т	ь	ф
п	о	б	о	а	т	щ	ж	Ш	а

1.	4.	7.
2.	5.	8.
3.	6.	9.

Obr. č. 1: Pomíchaná písmenka⁷⁸

⁷⁸ Pomíchaná písmenka. Vlastní tvorba.

7.1.2 Záhadné předměty

Tato aktivita je vhodná v cizím jazyce pro začátečníky, mírně pokročilé a pokročilé studenty. Může být využita různými způsoby. Vyučující může dětem zadat úkol, aby si do školy přinesly vystříhané obrázky, které neumí pojmenovat a poté si je společně přeloží, nebo jim obrázky předmětů může donést vyučující.

Pro lepší ilustraci a pro účely diplomové práce v této aktivitě využijte obrázkové materiály, které by si děti mohly nalepit do jejich vlastní encyklopedie. Encyklopedie se poté dá při výuce používat, děti z ní mohou čerpat při další práci s jazykem.

Рабочий лист

Задание: Тебе надо вырезать, наклеить и описать все картинки на бумаге. После того все картинки наклеи в свою энциклопедию, чтобы сделать свою книгу со словами, которые ты уже выучил и знаешь.

Пособие: ножницы, карандаш, энциклопедия, словарь, картинки

Как выполнять задание: по одному (самостоятельно)

Время на задание: 20 минут

Obr. č. 2: Záhadné předměty⁸⁸

⁷⁹In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z:

<https://pixabay.com/cs/photos/oran%C5%BEov%C3%A1-oran%C5%BEov%C3%BD-citrusov%C3%A9-plody-1995056/>

⁸⁰ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/ovoce-hru%C5%A1ka-hru%C5%A1ka-ko%C5%A1-mil%C3%A9-bio-1534494/>

⁸¹ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/jahoda-ovoce-%C4%8Derven%C3%A1-dieta-2960533/>

⁸² In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/bor%C5%AFvka-modr%C3%A1-vynikaj%C3%ADc%C3%AD-ovoce-1326154/>

⁸³ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/malina-bobule-ovoce-%C4%8Derven%C3%A1-l%C3%A9to-1465988/>

⁸⁴ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/%C5%A1-vestky-polovina-ovoce-ovoce-zral%C3%BD-3641844/>

⁸⁵ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/mrkev-zelenina-sklize%C5%88-zdrav%C3%A9-2387394/>

⁸⁶In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/raj%C4%8Data-bio-balkon-d%C3%A9-C5%A1-C5%A5-zelenina-1561565/>

⁸⁷In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/d%C3%BDn%C4%9B-dekorativn%C3%AD-tykve-p%C5%99%C3%ADrody-1712841/>

⁸⁸ Záhadné předměty. In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/>

7.1.3 Daltonská pracovní smlouva

Daltonská pracovní smlouva se dá využít na začátku nového školního roku, ale také na jeho konci. Můžeme z ní tedy vycházet buď v případě zadání cílů, které chceme splnit a slíbit si je smlouvou anebo v ní bude sepsána dohoda na základě žákovy iniciativy, co konkrétně splní po nabytí všech vědomostí. V závěru roku může tato smlouva nahradit obligátní test. Každá smlouva musí obsahovat: úvod, ve kterém bude žák seznámen s úkoly, předmět, tedy látka, které se celý úkol bude týkat, dále také otázky a úkoly pro žáka, odevzdání v písemné formě, úkoly prokazující paměť, použité prameny a odkazy na ně, samostatné hodnocení žáka a v případě mezipředmětových vztahů může obsahovat zapsání bodů i v jiném předmětu.

Daltonská smlouva, kterou jsem vytvořila, je vhodná pro žáky 8. třídy, kteří se již rok učí ruskému jazyku, tzn., nejsou to úplní začátečníci. Smlouva se bude týkat vytvoření projektu, který bude obsahovat charakteristiky osob jeho rodiny.

Трудовой договор

Имя:

Фамилия:

Задача: Создай проект, в котором ты опишешь всю свою семью. В нём должна быть краткая информация о каждом члене семьи, фотография с описанием одежды, которая на них надета, и кем каждый из них приходится тебе – мама, сестра, двоюродный брат, бабушка, ...

Проблемы: По вопросам лексики для проекта ты можешь проконсультироваться с учителем, использовать словарь и другие книги или ресурсы в интернете.

Задание на запоминание: Постарайся запомнить названия всех членов семьи и их краткое описание.

Оценка: Оцени отдельные части семьи по тому, как у тебя получилось о них рассказать. Например, ближайшие члены семьи, дальние родственники или друзья семьи. Если весь проект будет выполнен творчески, то ты получишь баллы и за это.

7.1.4 Didaktická hra – Povolání

Vybraná didaktická hra se týká povolání/zaměstnání. Děti si rozšiřují slovní zásobu, zároveň i svoji představivost. Použité obrázky si mohou nalepit do své encyklopedie, kterou mají za úkol vytvořit při aktivitě Záhadné předměty. Obrázky si mohou přinést vystříhané z různých časopisů či vytisknuté z internetu, nebo použít přímo ty z pracovního listu.

Рабочий лист

Задача: К полученным картинкам найди и подставь названия профессий. Попробуй также описать инструменты, которые используются в этих профессиях.

Пособие: картинки, словарь

Количество детей для выполнения задания: любое

Время на задание: 15 минут

 <p>учитель 89</p>	 <p>цветочница 90</p>	 <p>продавщица 91</p>
 <p>врач 92</p>	 <p>повар 93</p>	 <p>медсестра 94</p>
 <p>парикмахерша 95</p>	 <p>официант 96</p>	 <p>рабочий 97</p>

Obr. č. 3: Povolání⁹⁸

⁸⁹ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/illustrations/podnikatel-kreslen%C3%A9-vtipy-%C5%A1kolen%C3%AD-607831/>

⁹⁰ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/n%C3%A1kup-prodej-obchod-%C5%BEena-uvnit%C5%99-3090820/>

⁹¹ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/st%C3%A1nkuv-tr%C5%BEnici-tr%C5%BEnice-na-trhu-4659219/>

⁹² In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/1%C3%A9ka%C5%99e-zuba%C5%99-zubn%C3%AD-klinika-1149149/>

⁹³ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/kucha%C5%99i-sout%C4%9B%C5%BE-va%C5%99en%C3%AD-p%C5%99edkrmy-749563/>

⁹⁴ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/illustrations/zdravotn%C3%AD-sestra-%C5%BEena-osoba-359323/>

⁹⁵ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/illustrations/kade%C5%99nictv%C3%AD-kade%C5%99nice-%C5%BEeny-%C3%BA%C4%8Des-2306768/>

⁹⁶ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/vectors/lid%C3%A9-p%C3%A1r-%C4%8D%C3%AD%C5%A1n%C3%ADk-st%C5%AFI-restaurace-146963/>

⁹⁷ In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/konstrukce-pracovn%C3%ADk-bezpe%C4%8Dnost-2578410/>

⁹⁸ Povolání. In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/>

7.2 Aktivity pro 9. ročník

7.2.1 Korespondence mezi třídami

Korespondence mezi třídami je aktivita, která je založena na psané formě v daném cizím jazyce. Celá aktivita spočívá v posílání dopisů, které si děti mohou vyměňovat bez striktně zadaného tématu, či přímo na zadané téma určené učitelem. Korespondence může probíhat mezi dětmi přímo ve třídě, mezi paralelními ročníky, nebo také mezi školami. Vše záleží na zvolené formě, pro kterou se učitel rozhodne. Je možné využívat i aplikace, které se nazývá BookTraps – Book Creator for Children. Do této aplikace lze psát azbukou, kterou je možné si nainstalovat do zařízení, ve kterém knihu/dopis budeme tvořit.

Рабочий лист

Задача: Напиши письмо своему другу по теме „Мои летние каникулы“.

Пособие: карандаш, бумага / электронные устройства и приложение BookTraps, словарь

Количество детей для выполнения задания: по одному (самостоятельно)

Время на задание: 15 минут

7.2.2 Act and speak

Při této hře budou využívána multimédia – tablet, telefon. K celé aktivitě je potřebná aplikace Toontastic 3D, která nám pomůže k vytvoření celého představení. Aplikace zaznamenává pohyb, který vykonáváme s různými postavičkami, a také zvuk. Právě zaznamenávání zvuku je pro celou aktivitu nejdůležitějším prvkem. Děti si mohou vytvořit představení z různých šablon, které aplikace nabízí, nebo si prostředí i postavy nakreslí samy. Rozvíjí se tím jejich prostorová představivost, myšlení a slovní zásoba. Celý text může být nahráván přímo v ruském jazyce, případně může učitel žákovi pomoci s výslovností a danou pasáž předříká, dítě poté opakuje po něm.

Celá aktivita může být zakončena předvedením nejzdařilejšího představení a jeho ztvárnění děti mohou provést samy bez multimediálního zařízení, a tak podpoříme i jejich paměťovou schopnost. Děti celé divadlo mohou tvořit i ve dvoučlenných nebo tříčlenných skupinách.

Рабочий лист

Задача: Открой приложение **Toontastic 3D**. Создай файл с названием *Мой театр*. Создай или выбери персонажей, которые будут участвовать в твоём представлении, выбери или нарисуй окружений и декорации. При работе с персонажами добавь также текст для них и просмотри всё в конце. При возникновении ошибок переделай текст.

Пособие: телефон/планшет, словарь

Количество детей для выполнения задания: любое/группы по два или три человека

Время на задание: 30 минут

7.2.3 Početní divadélko

Aktivita, kterou jsem zvolila pro 9. ročník ZŠ, je zaměřena na prostorovou představivost a odpovídající slovní zásobu. Téma hodiny jsem zvolila **bydlení**. Úkolem žáků bude sestavit různé pokoje, které dohromady s výtvary ostatních spolužáků vytvoří domov. Práce bude rozdělena podle počtu žáků po dvou či třech žácích a každý dostane jiné zadání. K jednotlivým místnostem patří: obývací pokoj, kuchyň, koupelna se záchodem, dětský pokoj, ložnice, vstupní hala, sklep, půda. Žáci dostanou pracovní listy, které jim pomohou k tvorbě výsledku.

Celá aktivita bude rozvíjet žákovy schopnosti spolupráce v kolektivu, komunikativnost, kreativitu, bude rozvíjet slovní zásobu a přemýšlení v ruském jazyce

Рабочий лист

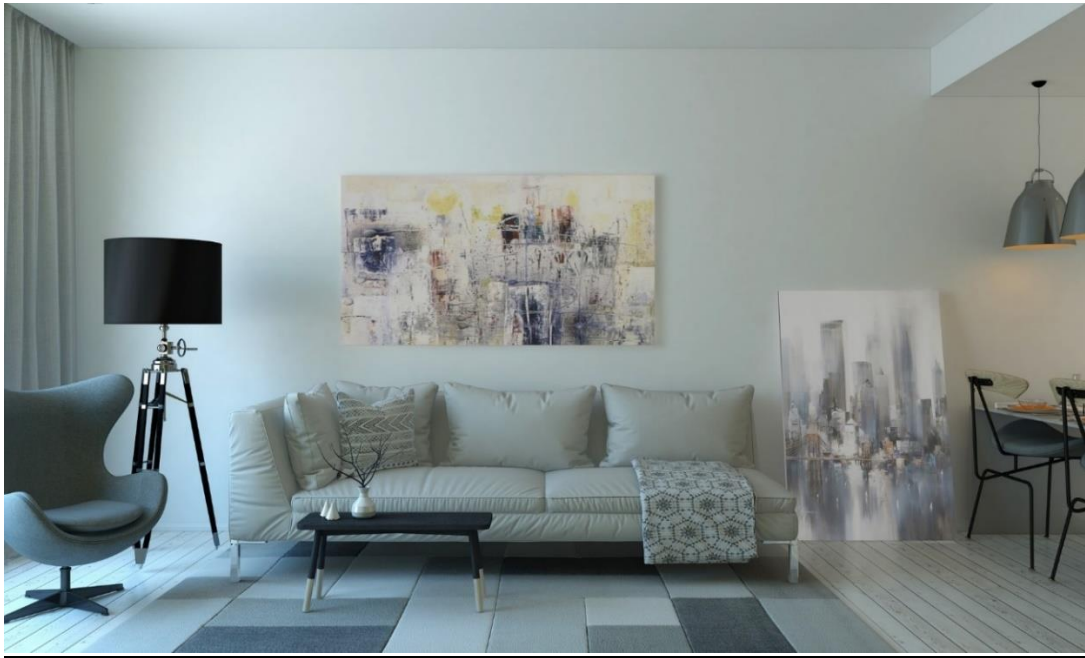
Задача: Создай *гостиную/ кухню/ ванную комнату/ детскую комнату/ спальню или коридор* с этикетками с надписями, приклей соответствующие картинки на толстый картон вместе со штырьками, а потом отдельные части комнат вставь в цветочный горшок с подготовленной массой в нём. Найди в словаре слова для описания частей этих комнат. Подставь правильные слова к картинкам, которые относятся к данной комнате при помощи штырьков.

Пособие: толстый картон, штырьки, клей, ножницы, картинки, карточки со словами,
цветочный горшок с массой для установки комнат, фломастеры, цветные карандаши, словарь

Количество детей для выполнения задания: в парах

Время на задание: 30 минут

Жилая комната

Obr. č. 4: Obývací pokoj⁹⁹

Кухня

Obr. č. 5: Kuchyň¹⁰⁰

⁹⁹Obývací pokoj. In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/gau%C4%8D-n%C3%A1bytek-uvnit%C5%99-1835923/>

¹⁰⁰Kuchyň. In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/kuchyn%C4%9B-dom%C3%A1c%C3%AD-interi%C3%A9-modern%C3%AD-2165756/>

Ванная комната с туалетом

Obr. č. 6: Koupelna s toaletou¹⁰¹

Детская комната

Obr. č. 7: Dětský pokoj¹⁰²

¹⁰¹Koupelna s toaletou. In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/koupelna-koupel-wc-toaleta-2094733/>

¹⁰²Dětský pokoj. In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/lo%C5%BEnice-nemovitosti-design-interi%C3%A9ru-1940168/>

Спальня

Obr. č. 8: Ložnice¹⁰³

Холл

Obr. č. 9: Vstupní hala¹⁰⁴

---

¹⁰³Ložnice. In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/pokoj-chlapec-modern%C3%AD-pokoj-%C5%A1kolka-2132349/>

¹⁰⁴ Vstupní hala. In: Pixabay.com [online]. [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/podlaha-gang-gube-syst%C3%A9m-4605495/>

7.2.4 Dvojjazyčná četba

Publikaci, kterou jsem vybrala k této aktivitě, se nazývá *Русские сказки* od autorky Aljona Podlesnych. Kniha obsahuje tři pohádky: *Pohádka o Mrazíkovi*; *Finist, jasný sokol* a *Carevič Ivan a Šedý vlk*. Vlevo se vždy nachází text v ruském jazyce a na pravé straně je překlad do českého jazyka. Ve spodní části stránky jsou na některých stránkách jazykové zajímavosti, nepravidelnosti, časování apod. Na konci každé podkapitoly u dané pohádky najdeme kontrolní otázky v ruském jazyce, které čtenáře prověří, zda textu správně porozuměli. Ze tří pohádek jsem vybrala *Pohádku o Mrazíkovi*, konkrétně její první kapitolu.

Рабочий лист

Задача: : Прочитай текст на русском языке. Если ты не понимаешь что-то в этом тексте, посмотри чешский перевод.

Ротиску: двуязычный текст

Количество детей для выполнения задания: по одному (самостоятельно)

Время на задание: 15 минут

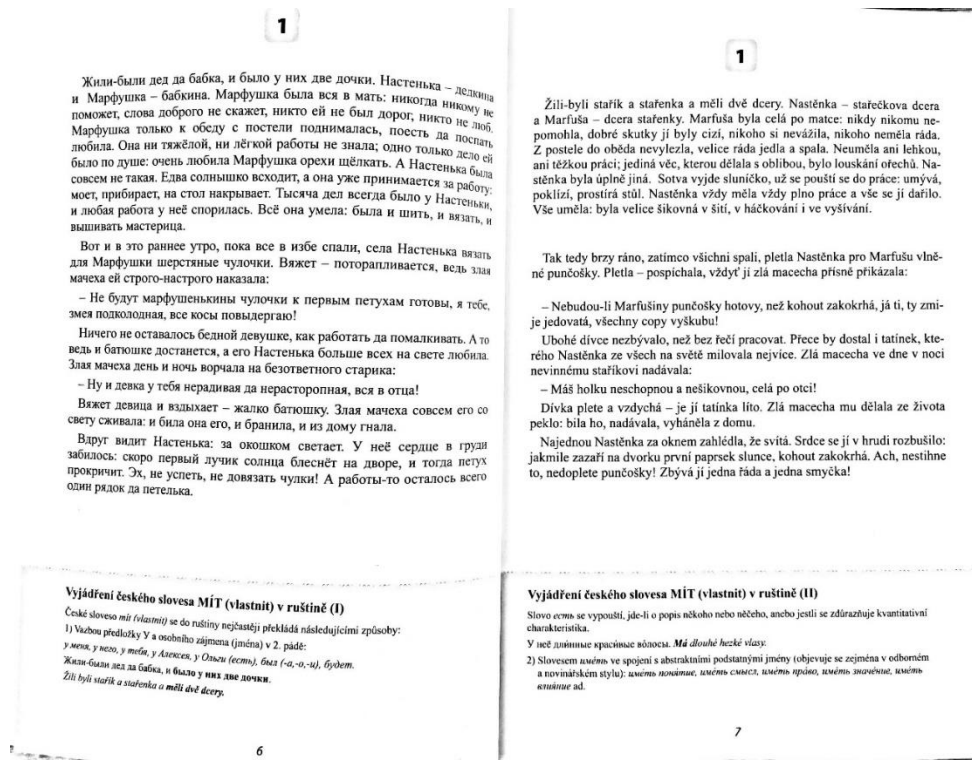
СКАЗКА О МОРОЗКО
по мотивам русских народных сказок

ПОХАДКА О МРАЗÍКОВИ
na motivy ruských národních pohádek

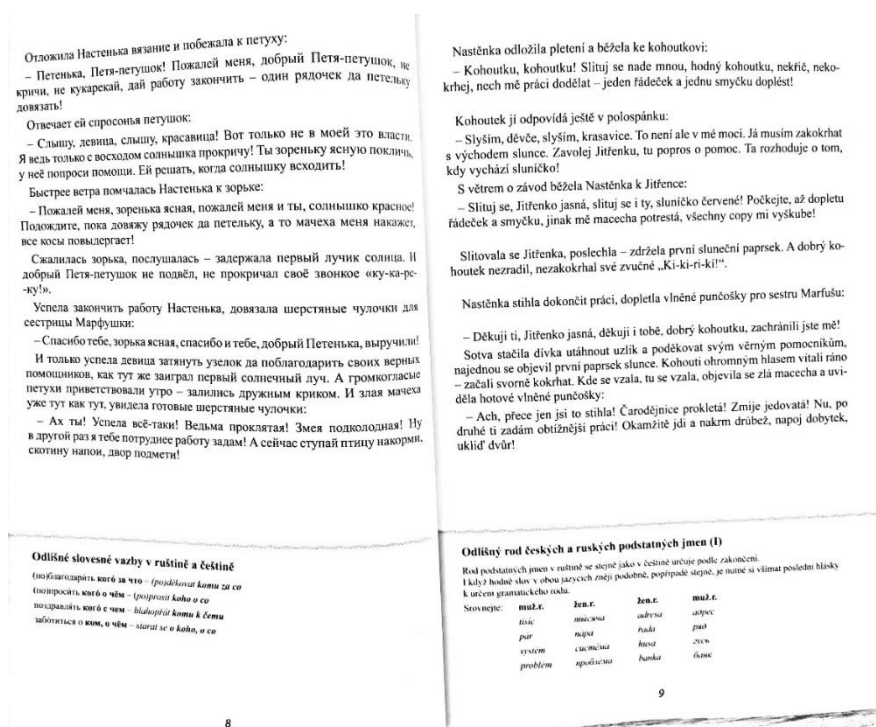

Obr. č. 10: Pohádka o Mrazíkovi 1¹⁰⁵

¹⁰⁵ Pohádka o Mrazíkovi 1. PODLESNYCH, Aljona. *Русские сказки: Русké pohádky, dvojjazyčná četba*. Brno: Edika, 2012, s. 5. ISBN 978-80-266-0034-3.

Obr. č. 11: Pohádka o Mrazíkovi 2¹⁰⁶

Obr. č. 12: Pohádka o Mrazíkovi 3¹⁰⁷

¹⁰⁶ Pohádka o Mrazíkovi 2. PODLESNYCH, Aljona. *Russkije skazki: Ruské pohádky, dvojjazyčná četba*. Brno: Edika, 2012, s. 6. ISBN 978-80-266-0034-3.

¹⁰⁷ Pohádka o Mrazíkovi 3. PODLESNYCH, Aljona. *Russkije skazki: Ruské pohádky, dvojjazyčná četba*. Brno: Edika, 2012, s. 8. ISBN 978-80-266-0034-3.

Нелегко жилось Настеньке. Не успеет одно дело закончить, как мачеха другое задание даёт. И каждое следующее труднее предыдущего – так мачеха глумилась над бедной девушкой.

Вот и теперь приказала мачеха Настеньке идти в лесную чащу и найти там самый сухой пенёк. Велела поливать его до тех пор, пока на нём молодые цветочки не вырастут. А напоследок добавила:

– А то я твоего отца, ведьма проклятая, ещё больше со свету сживать стану!

Делать нечего, с мачехой спорить нельзя. А то действительно родного батюшку изведёт. Взяла девушка ведро и побрела в лес. Присмотрела старый высохший пенёк – тот, что поближе к озерцу, и стала водичку руками зачерпывать и поливать пенёк: вдруг да и начнут расти цветочки ...

Odlišný rod českých a ruských podstatných jmen (II)

Je třeba si zapamatovat slova, která mají stejné znění, ale liší se gramatickým rodem. Mezi ně patří například

<i>nový tramvaj f</i>	<i>новый трамвай m</i>
<i>моё варенье f</i>	<i>мой сарай m</i>
<i>репортёр f</i>	<i>репортёр m</i>
<i>высокая ивовая f</i>	<i>высокий уровень m</i>
<i>этого модели m</i>	<i>эта модель f</i>

10

Težce se žilo Nástěnce. Sotva dokončí jednu práci, tak jí macecha zadá jinou. A každý následující úkol je obtížnější než předchozí. Tak macecha trápila nešťastnou dívku.

Tentokrát přikázala macecha Nástěnce, aby šla do hlubokého lesa a našla tam nejsušší pařez. Nafídila jí, aby ho zalivala do té doby, dokud na něm nevyrostou mladé kvítky. A nakonec dodala:

– Jinak budu tvému otci, čarodějnice prokletá, dělat ze života ještě větší peklo!

Není pomoci, s macechou se hádat nemohla. Vlastnímu tatínkovi nechtěla dělat zle. Dívka vzala vědro a šla do lesa. Našla starý vyschlý pařez – ten, který byl blízko jezera, a začala rukama nabírat vodu a zalévat pařez – snad vyrostou kvítky...

Контрольные вопросы к главе I:

1. Почему бабушка любила Марфушину и не любила Настеньку?
2. Для кого Настенька искала шерстяные чулочки?
3. К кому обратилась Настенька за помощью, чтоб успеть довязать чулочки?
4. Зачем хитрая мачеха отправила Настеньку в лес искать сухой пенёк?

11

Obr. č. 13: Pohádka o Mrazíkovi 4¹⁰⁸

¹⁰⁸ Pohádka o Mrazíkovi 4. PODLESNYCH, Aljona. *Русские сказки: Русские похádky, dvojjazyčná četba*. Brno: Edika, 2012, s. 10. ISBN 978-80-266-0034-3.

8 Empirická část

Empirická část diplomové práce obsahuje popis návštěvy zařízení ZŠ Hučák Hradec Králové a ŠVP pro předmět Ruský jazyk. Informace o alternativní škole s jenským plánem vychází z dostupných internetových zdrojů a následující podkapitola obsahuje autentický popis prostředí základní školy paní učitelkou Mgr. Veronikou Šebelíkovou. Druhou podkapitolu tvoří školní vzdělávací program pro ZŠ Hučák. Jeho součástí jsou tematické plány pro 8. a 9. ročník, v nichž jsou zařazeny vytvořené alternativní metody pro výuku ruského jazyka.

8.1 Návštěva zařízení

Důvodem výběru ZŠ Hučák byla její poloha – Hradec Králové a její úzká spolupráce s Univerzitou Hradec Králové. Ředitel školy Mgr. Jan Sýkora mi doporučil konzultaci u paní učitelky anglického jazyka na této základní škole Mgr. Veroniky Šebelíkové. Paní učitelka mě školou provedla a sdělila mně mnoho cenných informací ohledně výuky cizího jazyka na ZŠ s jenským plánem. Tato kapitola obsahuje obecné informace o ZŠ Hučák a autentický popis školy Mgr. Veronikou Šebelíkovou.

8.1.1 ZŠ Hučák Hradec Králové

Nedaleko od centra města se nachází budova bývalé Masarykovy obecné a měšťanské školy. Tato budova byla postavena v letech 1925 – 1928, a to podle návrhu Josefa Gočára. Byla jednou z částí areálu škol postavených do tvaru písmene U. Budova naproti dnešní ZŠ Hučák, která je symetrická dle podélné osy celého areálu procházející mateřskou školou, byla postavena po druhé světové válce. Na budově spatříme zkombinované cihelné zdivo s tvrdou kontrastující omítkou. K hlavnímu prvku celé budovy se řadí horizontální sdružená okna, která jsou předzvěstí Gočárova dalšího architektonického vývoje.¹⁰⁹

ZŠ Hučák má prostor pronajatý od města Hradce Králové, a tak čeká vedení školy hledání nových prostor. Město Hradec Králové potřebuje tuto budovu navrátit, a tak čeká vedení školy hledání nových prostorů.

Z důvodu nepříliš velkého rozšíření výuky ruského jazyka na alternativních školách, jsem se rozhodla zaměřit se na alternativní školu v Hradci Králové – ZŠ Hučák, která vyučuje cizí jazyky v rámci jenského plánu, ovšem ruský jazyk mezi ně nepatří. ZŠ Hučák však při vyučování z jenského plánu vychází a uplatňuje jeho zákonitosti.

---

¹⁰⁹ SIMONOVÁ, Iva. *Hradec Králové: oficiální web*. In: hradeckralove.org [online]. 15. 8. 2019 [cit. 2020-01-08]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/prochazka-po-historickych-skolach/d-69820>

Tato základní škola se nachází v Hradci Králové. Její hlavní vzdělávací koncepci tvoří jenský plán. Základní škola se stala činnou k 1. 9. 2016, ale rok předtím byla provozována sdružená škola pod organizací Jenský kruh, z. s. Současným ředitelem ZŠ Hučák je Mgr. Jan Sýkora. Na fungování této základní školy se podílí rodiče, a to jak po stránce finanční (uhrazování školného), tak po stránce zúčastňování se vzdělávacích seminářů, či výpomoci zlepšení okolního prostředí školy. Roční školné pro žáka činí 30.000,- Kč. Škola také umožňuje zaštitřovat žáky, kteří se učí doma či v zahraničí. Pro ně je školné 10% z částky školného pro denní žáky.

ZŠ Hučák navazuje na předškolní alternativní vzdělávání a do fungování školy jsou zapojeni i zástupci UHK, předškolní vzdělávací instituce, magistrát města a rodiče. Koncept školy je založen na principu malotřídní vesnické školy, jejímž plánem je maximální počet žáků ve všech devíti ročnících základní školy 120.¹¹⁰ Rozdělení tříd je svým sloučením typické pro školu s jenským plánem. Vždy tři ročníky po sobě jdoucí jsou spojeny do ročníku jednoho. Mimo jiné do této základní školy mohou chodit i děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Cílem pedagogů je děti vést s jejich vnitřní motivací a touhou. Vyučující se snaží, aby děti přebíraly zodpovědnost za své učení, a také navazují novými znalostmi na znalosti stávající. Celkové klima školy by mělo být příjemné jak pro pracovníky školy, tak pro pedagogy i rodiče.

Přirozenost dětské touhy se učit by měla škola tohoto typu dále rozvíjet a podněcovat, nikoliv tlumit či ničit. Žáci by měli vědomosti získávat v reálném prostředí, kterým je příroda, různé výrobny, laboratoře a pracoviště, kde se s danou profesí mohou děti osobně seznámit. Škola se snaží navázat na předchozí alternativní vzdělávání, a to například na lesní školky. Proto se výuka tělocviku a čas přestávek často odehrává venku. Škola si vymezuje trávit čas v přírodě a to jeden den v týdnu za každého počasí.¹¹¹

Každý den školního týdne začíná rozhovorem. Tento rozhovor je nazýván ranní kruh. Děti se ráno posadí do kruhu, ve kterém si spolu všichni povídají. Sdělují si své pocity, a to jak veselé, tak smutné, nové prožitky a zkrátka vše, o čem se s ostatními chtějí podělit. Ten, kdo mluvit nechce, mluvit nemusí. Ranní rozhovor může být doprovázen hudbou či tancem. Dovoleno je vše v rámci mezí slušného chování a nepřípustné je

---

¹¹⁰ SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 4 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

¹¹¹ *O škole: Principy školy*. In: hucak.cz [online]. [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/o-skole/principy-skoly/>

nerespektování sdílených pocitů druhých. Při pondělním ranním kruhu je nutné si rozvrhnout práci a určit si cíle. Poslední rozhovor školního týdne probíhá v pátek a reflektují se při něm zdařilé i nezdařilé skutečnosti.¹¹²

Důležitou složkou výuky na každé škole je způsob hodnocení. Na ZŠ Hučák se můžeme setkat hned s několika možnostmi hodnocení: slovní hodnocení, sebehodnocení, sebekontrola, prezentace, portfolia i závěrečná slovní hodnocení. Učitel funguje jako pomocník v cestě při plnění úkolů i při hodnocení jejich provedení. Společně žákovi pomáhá reflektovat jeho práci. Každé dítě má svoji individuální mapu, do které si zaznamenává svůj rozvoj. V případě, že se dítě dlouhodobě nerozvíjí, se učitel nejprve zajímá o to, proč tato situace nastala. Při takové situaci hledají vyučující spolu s rodiči nový impuls k další touze po rozvoji.¹¹³

Pravidelným aktem, který se koná každý pátek, je slavnost. Slavnost může být malá či velká. Společně oslavují Vánoce, Velikonoce, narozeniny, příchod nového spolužáka atp. Na každé této slavnosti žáci předvádějí své hudební, výtvarné a jiné dovednosti. Celou slavnost mohou organizovat i děti samy. Nejčastějšími režiséry připravených představení jsou přímo děti, které jsou leckdy zároveň pořadateli této oslavy. Právě páteční oslavy v dětech podporují kreativitu, estetické cítění, respekt a tvořivost. Součástí webových stránek ZŠ Hučák jsou fotografie z pátečních slavností.¹¹⁴

Ve školním vzdělávacím programu ZŠ Hučák jsou uvedené informace o postupu v případě zápisu žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. Dítěti se speciálními potřebami škola zajistí individuální vzdělávací plán, kooperaci se speciálními pedagogy zaměřenými na danou problematiku, sníží/zvýší nároky na výsledky žákovy práce apod. V případě potřeby je možné, aby se žákovy docházky účastnil i asistent. Škola se zaručuje v pomoci při prevenci proti šikaně a také v zapojování těchto žáků do skupinové práce.¹¹⁵

ZŠ Hučák spolu se ZŠ Kairos jsou jediné dvě školy na území České republiky, které přijímají koncept jenského plánu.

---

¹¹² SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 7 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

¹¹³ *O škole: Principy školy*. In: hucak.cz [online]. [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/o-skole/principy-skoly/>

¹¹⁴ SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 8 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

¹¹⁵ Tamtéž, s. 13.

8.1.2 Autentické prostředí ZŠ Hučák

Na doporučení ředitele školy jsem si domluvila schůzku s třídní učitelkou 6. a 7. ročníku Mgr. Veronikou Šebelíkovou. Obsahem této kapitoly je volně zaznamenané setkání s vyučující. Uvádím informace o vyučující, o jejím působení ve školství a na ZŠ Hučák. Paní učitelka už od prvního pohledu působila velmi příjemně. Nabídla mi prohlídku školy, kterou jsme společně absolvovaly. V každém mezipatře najdeme křesla a pohovky, které slouží pro relaxaci dětí i vyučujících, ale také přímo k výuce. Vyučující mi sdělila, že využívají celý prostor školy včetně chodeb. Procházely jsme přízemím, prvním a druhým patrem. Na každém patře mi ukázala jednu třídu. Ve všech je bohatá výzdoba a mnoho boxů s didaktickými materiály a hrami. Každé dítě má svůj box, do kterého si dává školní pomůcky a také materiály srovnané v portfoliu. Na chodbách se setkáváme s mnoha tvůrčími a kreativními podněty.

Cestou do třídy, ve které měl probíhat rozhovor, jsme potkaly skupinu dětí, které paní učitelku neformálně pozdravily. Atmosféra byla veskrze příjemná a uvolněná. Třída prvního trojročí (1. – 3. ročník je zde spojena tak, jak jenský plán ve svých zásadách uvádí) byla plná jednotlivých stolečků a židliček. Všechny stály samostatně a paní učitelka mi vysvětlila, že každý žák si může stoleček postavit tam, kam si v daný den přeje. V této třídě jsem se vyučující ptala, zda se nestalo, že by nějaké dítě zůstalo samo a odstrčené a bylo mi odpovězeno, že to se většinou nestává a pokud ano, snaží se vše vyučující řešit společnou diskuzí. Na koberci, který je v každé zadní části třídy, ležely různé kartičky. Paní učitelka mi sdělila, že se zde pravděpodobně děti učily počítat, protože tam na jednom stanovišti byly obrázky zeber a na dalším kartičky s různým počtem puntíků. Paní učitelka mi vysvětlila, že jejich práce je vždy rozložena do několika stanovišť, které děti libovolně obcházejí.

Nejlepším příkladem pro ilustraci průběhu výuky byl učitelčin popis výuky českého jazyka. Ráno se vždy sejdou všichni v kruhu, ve kterém si naplánují práci, a poté si každé dítě z daného souboru témat zvolí, kterým z nich chce začít. Dítě, které si vybere například zájmena, si dojde do poličky pro didaktické pomůcky k tomuto tématu a s nimi pak samostatně pracuje.

V případě nejasností se žák obrací nejprve na své tři spolužáky a hledá odpověď u nich. Pokud mu probíraná látka stále není jasná, přichází s dotazem za vyučující. Toto pravidlo platí na ZŠ Hučák ve výuce plošně. Po prohlédnutí třídy prvního trojročí jsme se přesunuly do třídy, ve které sídlí 6. a 7. ročník. Některé děti měly přímo na lavicích své školní pomůcky a na některých lavicích byla napsaná i jména jejich

majitelů. S paní učitelkou jsme se k dvěma z nich posadily a započalo její autentické vyprávění.

Střední školu Mgr. Veronika Šebelíková absolvovala v Liberci na Střední umělecké škole Liberec a následně zde studovala i školu vysokou. Svoji aprobaci anglický a český jazyk se zaměřením na 2. stupeň ZŠ a SŠ vystudovala na Technické univerzitě v Liberci, na fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické. Láska k cizímu jazyku, k angličtině, se v ní probudila už na střední škole. V rámci studia se rozhodla k týdenní stáži v Anglii. Při bakalářském studiu odjela na tři měsíce opět do Anglie jako au pair. Po úspěšném dokončení bakalářského studia pokračovala v navazujícím magisterském studiu, protože ji učitelská profese velmi bavila a naplňovala.

Po vykonání první části státnic se rozhodla, že jejich další část odloží. Dostala nabídku práce na střední škole, kde sama studovala. Přes všechny výhody (známí kolegové i vstřícný ředitel), se rozhodla pro jiný směr své profesní a životní cesty. Ze dne na den se rozhodla, že se opět vydá do Anglie.

Právě tam se ve své aktivní praxi poprvé setkala s alternativním školstvím, a to konkrétně s Montessori školkou, ve které půl roku pracovala. Velmi ráda na toto období vzpomíná, nicméně ji tato zkušenost vedla k rozhodnutí, že se chce věnovat jinému směru školství. V Anglii zůstala další tři roky, kdy si vyzkoušela práci v kavárně, péči o handicapovaného čtyřletého chlapce a práci asistentky v různých typech škol. Péče o handicapovaného chlapce byla velmi náročná. Jeho postižení bylo poměrně rozsáhlé a Veronika s ním trávila téměř půl roku deset hodin denně.

Školství v Anglii v ní vzbuzovalo zvědavost, a tak se rozhodla pro práci asistentky pedagoga. Díky této práci poznala různě smýšlející vyučující, mnoho nových principů a metod, které ji velmi ovlivnily. Navštívila mateřské, základní i střední školy. Pracovala i ve speciálních školách, kde se setkala s dětmi s Downovým syndromem i jinými postiženími. Právě tam si uvědomila, jak moc důležité je vnímat děti a jejich potřeby, jejich vyjadřování a také zvládnout upozadit sebe a zaměřit se na individuální potřeby každého dítěte. V paměti jí utkvěla pedagožka, kterou porovnává i se svými učiteli ze základních škol, její důslednost spolu s přátelstvem a spravedlivostí byla působivá.

Paní učitelka Šebelíková působila při svém vyprávění velmi energicky a zapáleně. Po třech letech v Anglii se rozhodla pro cestu do Asie, kde začala jako dobrovolnice vyučovat angličtinu. Nějaký čas strávila na Srí Lance, v Indii, Vietnamu, na Filipínách, v Myanmaru a v Kambodže. Po návratu do Čech stála před rozhodnutím, jakou cestou se vydá. Po všech zkušenostech věděla, že se chce věnovat učení a vzdělávání dětí,

ale že nechce učit na klasické základní škole. Začala vyhledávat různé alternativní a inovativní školy v okolí Hradce Králové. Ze všech alternativních škol z okolí ji nejvíce zaujala ZŠ Hučák a v roce 2019 zde nastoupila jako třídní učitelka druhého trojročí na 0,8 úvazku (v době rozhovoru je zaměstnaná na této ZŠ půl roku). Nespoutanost a otevřenost prostředí ji uchvátila. Tato základní škola je stále živé a měnící se prostředí, které se přizpůsobuje dětem a jejich potřebám. Škola se snaží najít vždy cestu, aby byly děti spokojené, soustředěné, motivované a stále vzdělávané. Důležitý pro ni na této základní škole je prostor, ve kterém se může plně realizovat. Hledání různých způsobů přístupu k dětem je to, co ji naplňuje.

V předmětu český jazyk je alternativní přístup jenského plánu dobře nastavený a děti dokážou pracovat samostatně, dokáží se rozhodovat, čemu se budou věnovat a vše funguje tak, jak má. Překvapilo mě, že takto malé děti zvládají pracovat s poměrně těžkými tématy samy. Základy, které děti od prvního ročníku na ZŠ Hučák mají, jsou zásadní ve funkčnosti celého principu školy.

Soustředěnost na výkon, který je nejčastěji spojován s klasickými základními školami, je často důvodem, proč děti do ZŠ Hučák přicházejí. Škola se zaměřuje na socializaci dětí, kterou také mnoho rodičů vyhledává. Z autentického vyprávění paní Šebelíkové o jejích žácích je cítit její empatie vůči dětem.

Paní učitelka byla na pracovní místo přijata jako budoucí garant anglického jazyka, a proto se o principu výuky cizího jazyka začala zajímat do hloubky. Dle jejího názoru je nutné v cizím jazyce vytvořit systém. Formu jeho výuky založila na alternativně uspořádané učebnici anglického jazyka (paní učitelka přikládá zmatečnost výuky v tomto předmětu především častým personálním změnám vyučujících angličtiny). Celá učebnice je v angličtině a paní učitelka ji chce používat jako rámeček celé výuky, ale ne jako striktní a jediný nástroj při výuce. Na ZŠ Hučák se bude využívat až od 4. ročníku. Výuku cizího jazyka na alternativní škole hodnotí jako poměrně náročnou, nicméně dle svých nevelkých zkušeností z praxí bych si troufla říci, že každý učitel, který je svědomitý, tráví mnoho času nad přípravami. Celý výukový plán cizího jazyka se stále vyvíjí a přizpůsobuje se aktuálním potřebám.

Angličtině vyučuje skupinu 22 dětí spolu s dvěma asistenty. V rámci dvouhodinové výuky se žáci po 25 minutách přesouvají z jednoho stanoviště na druhé. Jedním z asistentů je přímo rodilý mluvčí, což v cizím jazyce je obohacující a přínosné, ale samozřejmě to s sebou na základní škole nese i svá negativa. Sama říká, že se

při výuce setkává i s nezájmem. Jako velkou výhodu vnímá ale to, že vřelý vztah mezi dětmi a vyučujícím je pojítkem při výuce a v zájmu o ni.

Paní učitelky jsem se ptala, jak v alternativní škole řeší kázeň žáků, protože to osobně vnímám jako poměrně velký problém. Paní učitelka mi odpověděla, že řešením může být diskuze o tom, co se právě v dětech odehrává, proč nechtějí dávat pozor, co konkrétně jim nevyhovuje. Pozastavení nad tímto problémem v dobře nastaveném systému ZŠ stačí k tomu, aby se problém nekázně konstruktivně vyřešil. Děti jsou schopné říct, v čem je problém jejich nesoustředěnosti.

Paní učitelka Šebelíková rozhodně extrémisticky nezavrhuje jakýkoliv systém. V práci na alternativní škole vidí větší prostor pro seberealizaci. Práce, kterou žáci musí zvládnout, je rozplánována na celý školní rok a po každém zvládnutí jedné části si ji žák v jeho plánu vybarví a poté začíná pracovat na další. Ověřování nabytých dovedností probíhá tak, že si je děti ověřují pečlivě samy, musí danou látku zvládnout. Také nosí některá cvičení k opravě přímo vyučující. Děti jsou vedeny ve vyučování tak, aby se naučily tzv. telefonní seznamy, ale souvislosti. Učitelé po nich chtějí, aby žáci věděli důsledky různých událostí, jejich smysl a význam, to je pro ně důležitější než zaměřování se na různé letopočty, které si jsou schopny během pár vteřin dohledat na internetu. V jazyce má na systém vyučování rozličný pohled. Tvrdí, že diskuze nad různými problémy a tématy je pro výuku také důležitá, někdy ale bohužel naráží na nezájem o diskuzi pramenící často z nepříliš sebevědomého postoje žáků či neochotě mluvit souvisle cizím jazykem. Dle jejího názoru je v jazyku nutný dril a časté opakování, na rozdíl od některých jiných předmětů.

Děti mohou při výuce používat počítač, ale telefony jsou ve škole zakázány. Někteří rodiče žáků této základní školy své děti vychovávají v souladu s filozofií školy, ale není to tak ve všech případech. Škola vychovává z dětí osobnosti, které mají svůj názor a nenechají se dospělými přímo svazovat. Zároveň jim také dává prostor k úplnému projevení jejich osobnosti. Pokud se některé dítě zrovna nemůže soustředit, vyučující mu dá možnost změnit prostředí i aktivitu a po pár minutách se znovu vrací k práci. Vyučující na ZŠ Hučák se snaží děti u činnosti udržet a pěstovat v nich píli a vytrvalost. Díky vazbám mezi učitelem a žákem pro děti není složité se učiteli svěřit s nelehkými situacemi jeho rodiny atp. Svoji praxi paní učitelka vnímá tak, že cesta je cíl. Chce pracovat s dětmi, ke kterým chová lásku a úctu, a to vnímá jako největší smysl své profese.

Čas strávený na ZŠ Hučák pro mě byl přínosný. Jsem ráda, že jsem měla příležitost podívat se do zařízení, které je orientováno zcela alternativně. Paní učitelka

Veronika Šebelíková je inspirativním člověkem a učitelkou, která ke své práci přistupuje s velkým respektem a láskou k dětem. Celé setkání se neslo v příjemném duchu a prostředí školy na mě působilo přirozeně.

8.2 Školní vzdělávací program pro ruský jazyk na alternativní škole

Poslední část diplomové práce tvoří školní vzdělávací program pro ruský jazyk na 2. stupni základní školy. Z důvodu poměrně velké propojenosti diplomové práce se ZŠ Hučák Hradec Králové jsem se rozhodla koncipovat tento ŠVP právě pro školu s jenským plánem.

V předchozí kapitole empirické části jsou informace týkající se zařízení ZŠ Hučák Hradec Králové spolu s autentickým popisem tohoto prostředí paní učitelkou Mgr. Veronikou Šebelíkovou. Protože jsem měla možnost tuto základní školu navštívit a poznat ji osobně, je mi koncepce jenského plánu nejbližší. Jako druhý cizí jazyk je zde vyučován jazyk španělský a jeho ŠVP je dostupný na webových stránkách základní školy. Protože na této škole ruský jazyk není vyučován, rozhodla jsem se vytvořit pro něj ŠVP spolu s tematickými plány jeho případné výuky. Součástí tematických plánů bude zařazení všech vytvořených alternativních metod.¹¹⁶

Vzhledem k tomu, že jsem v České republice dohledala pouze tři základní školy, kde je ruský jazyk vyučován, a jsou to školy waldorfského typu, rozhodla jsem se, že ŠVP vytvořím právě pro školu s jenským plánem. Tento typ školy je v České republice zastoupen dvěma institucemi a ani na jedné z nich ruský jazyk vyučován není. Při tvorbě ŠVP pro ruský jazyk budu vycházet ze školního vzdělávacího programu pro španělský jazyk ZŠ Hučák Hradec Králové.

---

¹¹⁶ SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 49 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

8.2.1 ŠVP pro předmět Ruský jazyk

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace – Ruský jazyk

Název předmětu: Ruský jazyk

Charakteristika předmětu

Výuka cizího jazyka je pro školu s jenským plánem velmi podstatná, a to především z toho důvodu, že žákům dává poznat svět kolem nás. Pomáhá jim dorozumívat se s lidmi z jiné kultury, z jiných zemí i světadílů, rozvíjí jejich kreativitu i tvořivost. Hlavním cílem výuky cizího jazyka je schopnost dorozumívání se, vyjadřování svých potřeb i emocí. Znalost jazyků rozšiřuje povědomí o okolním světě, pomáhá k pochopení mezinárodních vztahů i rozdílných kultur a tradic.

Organizace předmětu ruský jazyk

Vyučování druhého cizího jazyka se vztahuje k 8. a 9. ročníku 2. stupně základní školy. Vyučování může trvat čtyřicet pět minut anebo delší časový úsek. Třidu mohou tvořit žáci různého věku.

Časová dotace

Celková časová dotace pro 8. a 9. ročník je 6 hodin. Tři hodiny pro osmý ročník a tři hodiny pro devátý ročník.

Vzdělávací obsah cizího jazyka na 2. stupni

Očekávané výstupy RVP jsou plně převzaty ze zákona 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).¹¹⁷

---

¹¹⁷ *Rámcové vzdělávací programy.* In: nuv.cz [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>

<i>Očekávané výstupy RVP</i>	<i>Dílčí školní výstupy</i>
Žák...	
DCJ-9-1-01 rozumí jednoduchým úkolům a otázkám vyučujícího, které jsou přednášeny pomalu a s pečlivou výslovností a reaguje na ně	Seznámí se s výslovností ruského jazyka a jeho přízvukem.
DCJ-9-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou přednášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu	Rozpozná ruský jazyk od dalších cizích jazyků v mluvené i psané formě. Rozpozná známá a podobná slova a slovní spojení v pomalém a přehledném přednesu vyučujícího.
DCJ-9-1-03 rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat	Žák chápe a rozumí krátkému textu a velmi jednoduchému poslechu týkajícímu se každodenních situací.
DCJ-9-2-01 se zapojí do jednoduchých rozhovorů	Zvládne odpovědět na jednoduché otázky, které se vztahují přímo k němu a dění kolem něj, umí se zeptat na smysl toho, čemu neporozuměl.
DCJ-9-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat	Žák se umí představit, říct o sobě základní informace – věk, bydliště, co má / nemá rád, umí jednoduše popsat předměty, se kterými se každodenně setkává.
DCJ-9-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá	Umí poskytnout číselné a časové údaje jednotlivých činností. Umí v jednoduchých větných konstrukcích sdělovat informace o své rodině a jejích členech.
DCJ-9-3-01 rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům	Konverzuje pomocí jednoduchých větných konstrukcí o probraných tématech.
DCJ-9-3-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům	Žák umí rozpoznávat známá slovní spojení v kratším textu. Pomocí vizuální opory porozumí významu jednoduché

	věty, umí přiřadit, seřadit a doplnit obrázky nebo text podle jejich významu.
DCJ-9-3-03 rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci	Umí v krátkém textu najít potřebné informace, rozumí jim.
DCJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři	Do formuláře týkajícího se jeho samotného nebo někoho z jeho blízkých, umí zapsat požadované informace.
DCJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat	Žák sestavuje jednoduché vyprávění, ve kterých se představuje, uvádí svůj věk, bydliště, co má rád, co umí a co vlastní.
DCJ-9-4-03 stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení	Odpovídá písemnou formou na krátké sdělení týkající se každodenních činností v jeho životě.

Výchovné a vzdělávací strategie

Základem ve výchovné a vzdělávací strategii v předmětu Ruský jazyk je tvořit prostředí, které je pro žáky inspirativním zdrojem. Prostředí, ve kterém mají prostor pro soustředěnost, sebevyjádření i emoce. Pro žáky je podstatné, aby se v prostředí, které je obklopuje, cítili bezpečně a spokojeně. Důležité je, aby se při výuce ruského jazyka cítili přirozeně a dokázali vyjadřovat své prožitky a myšlenky. Při sdělení jsou tolerovány chyby, které nenaruší smysl jejich sdělení.¹¹⁸

8.2.2 Klíčové kompetence

Klíčové kompetence RVP jsou plně převzaty ze zákona 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).¹¹⁹

¹¹⁸ SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 51, [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

¹¹⁹ *Rámcové vzdělávací programy*. In: nuv.cz [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>

1. Kompetence k učení

Výstupy na konci základního vzdělávání podle RVP	Strategie školy k rozvoji těchto kompetencí
Vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení.	Metodou, která je využívána k práci ve škole, je mapa učiva. Tato mapa obsahuje očekávané výstupy daného ročníku a je přizpůsobena individuální rychlosti práce každého žáka. Žák si samostatně tvoří týdenní plán, ve kterém uvádí, čemu se daný týden bude věnovat. Po zvládnutí vybraného učiva a po konzultaci s vyučujícím si žák volí další oblast, kterou se bude zabývat a učit. Žák je organizátorem vlastního učení a je tím veden k samostatnosti a odpovědnosti za své studium.
Vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě.	Práce probíhá s pomocí učebnic, encyklopedií a různých dalších dostupných materiálů, z nichž jsou vybírána fakta, která dávají smysl a mají souvislost se světem kolem nás. K upevňování a prohlubování znalostí dochází při návštěvách různých zařízení, ve kterých si žáci vše propojují se svými dosavadními znalostmi. Na základě těchto exkurzí jsou dětmi tvořeny projekty, které jsou prezentovány na slavnostech vzdělávacího zařízení.
Operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na jejich	V rámci projektů a dnech, kdy tráví děti spolu s učiteli čas v přírodě a v terénu, dochází k operacím mezi jednotlivými termíny, které jsou postupně zařazovány

základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy.	do myšlenkových map a souvislostí. Žáci jsou vedeni k rozvoji kritického myšlení a práci s informacemi. ¹²⁰
Samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti.	Ve třídě je počet žáků přiměřený tomu, aby bylo možné pracovat samostatně, pozorovat a experimentovat. V rámci týdenních plánů mají žáci prostor pro práci na jejich osobních tématech. Všechny výsledky a získaná data jsou propojována mezi sebou a vztahována k reálnému světu.
Poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich. ¹²¹	Začátek každého dne je koncipován tak, že se žáci společně s učitelem zamýšlí nad tím, co vše poznali, žáci jsou vedeni k sebereflexi a efektivnímu plánování jejich učení. Každý pátek, kdy probíhají slavnosti, diskutují učitelé a žáci mezi sebou nad probranými tématy, nad nabytými vědomostmi a oslavují každý krok kupředu.

¹²⁰ SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 16, [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

¹²¹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. In: msmt.cz [online]. Praha, 2017, s. 10 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/43792_1_1/

2. Kompetence k řešení problémů

Výstupy na konci základního vzdělávání podle RVP	Strategie školy k rozvoji těchto kompetencí
Vnímá nejruznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpoznává a chápe problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promýšlí a plánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností.	Škola dává žákům možnost v rámci komunitních kruhů a společenstva vyjadřovat, sdílet a nalézat řešení problémů.
Vyhledává informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému.	Dík.y projektu je žákům umožněno volit si vlastní cestu. Chyba je vnímána jako prostředek k učení. Žáci jsou vedeni k důslednosti a rozmanitosti v používání různých zdrojů. ¹²²
Samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy.	Rozmanitost metod v podobě experimentů, pokusů a problémových úloh napomáhá k hledání vlastních řešení. Děti mají prostor k tomu, aby řešení mohly nalézat samy, což v nich vzbuzuje samostatnost a zodpovědnost. Tyto dovednosti pak využívá v běžném životě.
Ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů.	Individuální mapu učiva má každý žák. Může v ní sledovat svůj pokrok, vědomosti, které má osvojené. Portfolio, které si tvoří během studia, slouží k sebereflexi jeho práce za uplynulý čas.

¹²² SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 17, [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

Kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí.	Žáci přebírají odpovědnost za jejich učení, které poté sami hodnotí. Po dosaženém úseku práce jsou děti schopné zhodnotit, co se jim povedlo a co naopak ne a také popsat cestu, která je k tomu vedla.
--	---

3. Kompetence komunikativní

Výstupy na konci základního vzdělávání podle RVP	Strategie školy k rozvoji těchto kompetencí
Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu.	V rámci komunitního kruhu, který je tvořen žáky i učiteli, se děti učí formulaci svých myšlenek, názorů, nápadů i zážitků. Učí se říkat to, co je podstatné. Každý žák má dostatek prostoru k tomu, aby to, co cítí, vyjádřil. Pomocí práce ve dvojicích i ve skupinách se děti učí věcně vyjadřovat. Vyučující i děti navzájem si pomáhají logicky uspořádat informace. Kultivovaná komunikace je využívána při poznávání okolního světa v rámci exkurzí, návštěv knihoven či pátečních slavnostech. ¹²³
Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje.	Komunikace formou rozhovoru je jednou z důležitých součástí školního dne. Děti se přitom učí naslouchat druhým, vhodně reagovat a argumentovat. Probíhají komunitní kruhy, hry, práce i učení, prezentace aj. Cílem diskuze je vždy společná dohoda.

¹²³ SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 18, [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

<p>Rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.</p>	<p>V rámci práce ve skupině při tvorbě projektů žáci pracují s informacemi, ze kterých vybírají podstatné informace z textu, hledají souvislosti a vztahy v něm. Děti se učí souvisle mluvit pomocí jednoduchých zápisků. Každá třída si společně tvoří pravidla, která jsou přístupná pro všechny v každou denní dobu. Při diskuzích jsou děti vedeny k poznávání řeči těla – mimiky i gestikulace.</p>
<p>Využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem.</p>	<p>Při výuce je využívána moderní technologie a to především při tvorbě projektů, která je promítána při pátečních slavnostech. Při nich se zaměřujeme na výrazové prostředky řeči. Žáci také pracují s odbornou terminologií pro rozvoj slovní zásoby.¹²⁴</p>
<p>Využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.¹²⁵</p>	<p>Při komunikaci se vyučující snaží o naslouchání a porozumění, empatickou inteligenci i respekt. Důležitým prostředkem komunikace ve škole je i to, aby žáci uměli vyjádřit svůj souhlas či nesouhlas, nevcházet do promluvy někoho jiného. Výsledkem by měla být atmosféra, ve které se všichni společně cítí dobře.</p>

4. Kompetence sociální a personální

¹²⁴ SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 19, [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

¹²⁵ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. In: msmt.cz [online]. Praha, 2017, s. 11 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/43792_1_1/

Výstupy na konci základního vzdělávání podle RVP	Strategie školy k rozvoji těchto kompetencí
Účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce.	K reflexi aktuálních problémů na území školy i jejího provozu slouží Společenstvo a komunitní sezení. Žáci mají slovo při tvorbě pravidel a poté si v průběhu jejich školního života ověřují jejich důsledky.
Podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá.	Součástí projektů každého žáka jsou i činnosti, které pomáhají společnosti – např. dobrovolnictví. ¹²⁶
Přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.	Témata tvořených projektů jsou rozmanitá, aby si každý z žáků našel zálibu v některém z nich. Díky myšlenkovým mapám, které si žáci tvoří, mají možnost objevovat sebe sama a díky tomu se stávat aktivnějšími. Smíšený kolektiv napomáhá tomu, aby se mladší žáci učili od žáků starších.
Vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.	Díky projektům a tématům, které si každý žák vybere, se vzdělává v tom, co je právě zajímavé. V našem zařízení je využívána evaluace a autoevaluace.

¹²⁶ SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 20, [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

5. Kompetence občanské

Výstupy na konci základního vzdělávání podle RVP	Strategie školy k rozvoji těchto kompetencí
Respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí.	Komunitní kruh, který je provozován každý den, pomáhá žákům zapojit se do problematiky školy i do provozních aktualit. Zapojování do dobrovolnické činnosti žáků vychází z jejich předchozího studia.
Chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu.	Žáci jsou zapojováni do tvorby pravidel školy a poté reflektují význam zadaných pravidel.
Rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka.	Jednání žáků je ponecháno až k vyústění přirozeného důsledku, pokud to ovšem neohrožuje bezpečnost jejich či někoho jiného. Při komunitním kruhu dochází k zpětné vazbě na chování dětí. Případná chyba je brána jako prostředek k učení.
Respektuje, chrání a ocení naše tradice ¹²⁷ a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit.	Ve školském prostředí i ve vytvořených projektech je uvažováno o různých kulturních zvyklostech, tradicích i historických meznících
Chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany	Pro poznání našeho okolí je využíváno dnů probíhajících venku, na ulici, v různých institucích atd. Snažíme se o učení v souvislostech pomocí projektů a organizujeme školy v přírodě.

¹²⁷ SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 21, [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti. ¹²⁸	
--	--

6. Kompetence pracovní

Výstupy na konci základního vzdělávání podle RVP	Strategie školy k rozvoji těchto kompetencí
Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky.	Žáci se přímo účastní činností, které zabezpečují chod školy. Při těchto činnostech se jim do rukou dostávají různé materiály, nástroje i vybavení. Při dnech v terénu se děti setkávají i s různým pracovním prostředím.
Přístupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot.	Děti jsou vedeny k myšlení nad důsledkem různých pracovních činností pro okolní svět. Také využívají systém: plánuj, dělej, kontroluj, jednej. ¹²⁹
Využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření.	Při vyučování jsou děti vedené k sebereflexi, což napomáhá tomu, aby byly schopné přemýšlet nad tím, ve které oblasti jsou úspěšné a ve které méně úspěšné. To poté napomáhá k jednodušší volbě následného profesního zaměření.
Orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci,	Děti se setkávají s lidmi z terénu, zpracovávají i různé kalkulace zvolených projektů apod. Součástí každé třídy nejsou

¹²⁸ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. In: msmt.cz [online]. Praha, 2017, s. 12 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/43792_1_1/

¹²⁹ SÝKORA, Jan, MARTINA TOUŽILOVÁ, LENKA ŠKULTÉTYOVÁ, JAKUB DRBOHLAV a KLÁRA MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, s. 22, [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení. ¹³⁰	pouze společně vytvořená pravidla, ale také společná pokladna. Žáci si organizují účty a společně hledají i způsoby, jak získat příjmy. Při společných kruzích jsou pak tyto činnosti hodnocené. Jsou vedeny i k přirozeným následkům neúspěchu. ¹³¹
---	---

---

¹³⁰ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. In: msmt.cz [online]. Praha, 2017, s. 13 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/43792_1_1/

¹³¹ Tamtéž, s. 23.

8.2.3 Tematický plán pro 8. ročník

ŠVP – TEMATICKÝ PLÁN		Školní rok:	2020/ 21
		Ročník:	8.
Předmět:	Ruský jazyk		
Vyučující		Týdenní hodinová dotace:	3
Měsíc	Téma	Metody práce	Počet hodin
Září	<i>Lekce 1: Téma - Jak se jmenuješ? Kdo je to?</i> Nácvik psaní písmen azbuky, trénování poslechu ruského jazyka, výslovnost, intonace, přízvuk, jednoduché rozhovory, vyjádření záporu.	skupinová výuka párová výuka	
Říjen	<i>Lekce 2: Téma - Seznamování</i> Představování, procvičování azbuky, čtení, nácvik intonace, počítání od 1- 10, jednoduché časové údaje, jednoduchý telefonický rozhovor. PROJEKT: CLIL – Pomíchaná písmenka (kap. 7.1.1)	týmová práce samostatná práce sebe prezentace	
Listopad	<i>Lekce 3: Téma - Mluvíš rusky?</i> Nácvik výslovnosti, intonace, přízvuku, číslovky 11 – 20, názvy národností, jazyků a řečí. PROJEKT: Záhadné předměty (kap. 7.1.2)	samostatný ústní projev samostatný písemný projev	
Prosinec	<i>Lekce 3: Téma – Pozvání na návštěvu, poděkování, omluva</i> Nácvik azbuky; výslovnost, intonace, přízvuk – procvičení, pozvání na návštěvu, sdělení základních informací o sobě, časování sloves v přítomném čase, formulář – základní osobní údaje.	konverzační cvičení práce s textem práce	
Leden	<i>Lekce 4: Téma - Na návštěvě</i> Opakování azbuky, představení se a poděkování, požádání o informace,	se slovníkem poslechový text	

	pohyblivý přízvuk, intonace, číslovky 30 – 90 a 100 – 900; podstatná jména po číslovkách.	aktivní diskuse	
Únor	<i>Lekce 4: Téma – Jazykové nedorozumění</i> 1.-3. pád podstatných jmen a zájmen; časování sloves, tvorba pohlednice, osobního dopisu, opakování číslovek.	práce s formuláři využití práce s chybou	
Březen	<i>Lekce 5: Téma – Rodina</i> Slovní zásoba, základní informace o rodině Konverzace o rodině, o povoláních jednotlivých členů, vyprávění o své rodině, Skloňování podstatných jmen rodu mužského, časování sloves. PROJEKT: Daltonská pracovní smlouva (kap. 7.1.3)	projektová práce videoprojekce práce s PC	
Duben	<i>Lekce 6: Téma – Názvy profesí</i> Názvy profesí u mužů a žen, procvičování čtení, skloňování podstatných jmen – 4. pád, 7. pád osobních zájmen, časování sloves a slovesné vazby. PROJEKT: Didaktická hra – Povolání (kap. 7.1.4)	internet komunikativní hry	
Květen	<i>Lekce 6: Téma – Zaměstnání</i> Jednoduché rozhovory o zaměstnání blízkých, co koho zajímá a nezajímá aj., procvičování časování, skloňování, opakování intonace.		
Červen	<i>Lekce 7: Téma – Volný čas, záliby</i> Konverzace o zálibách a koníčcích, konverzace na probraná témata, časování sloves (I. a II. typ), zvrtná slovesa, vazby odlišné od českého jazyka, změna kmenové souhlásky. Shrnutí učiva a reflexe práce za celý školní rok.		
Celkem hodin ve škole			
Povinná literatura	JELÍNEK, Stanislav, Radka HŘÍBKOVÁ, Hana ŽOFKOVÁ a Zuzana LIPTÁKOVÁ. <i>Pačyza 1 plus: učebnice, ruština pro základní školy a víceletá gymnázia</i> . Plzeň: Fraus, 2018. ISBN 978-80-7489-420-6.		
Doporučená literatura	FOZIKOŠ, Andrej a Taťjana REITNEROVÁ. <i>Reálie rusky mluvících zemí</i> . Fraus, 1998. ISBN 80-85784-76-9. SOKOLOVA, Anastasia a Oxana TRUHLÁŘOVÁ. <i>Cvičebnice ruské gramatiky s nadhledem</i> . Fraus, 2019. ISBN 978-80-7489-508-1.		
Podpis vyučujícího			

8.2.4 Tematický plán pro 9. ročník

ŠVP – TEMATICKÝ PLÁN		Školní rok:	
		2020/ 21	
		Ročník:	
		9.	
Předmět:	Ruský jazyk		
Vyučující		Týdenní hodinová dotace:	3
Měsíc	Téma	Metody práce	Počet hodin
Září	<p><i>Lekce 1: Téma – Ve škole</i></p> <p>Konverzace o průběhu školního dne, popis školního prostředí, číslovky do 20, řadové číslovky v 1. a 6. pádě, minulý čas, vyjádření vykání.</p> <p>PROJEKT: Korespondence mezi třídami (kap. 7.2.1)</p>	<p>skupinová výuka</p> <p>párová výuka</p> <p>týmová práce</p>	
Říjen	<p><i>Lekce 2: Téma – Na vyučování a po vyučování</i></p> <p>Pojmenování školních předmětů, tvorba dialogů, samostatné vypravování, předložkové vazby odlišné od českého jazyka, skloňování podstatných jmen.</p>	<p>samostatná práce</p> <p>sebe prezentace</p>	
Listopad	<p><i>Lekce 3: Téma – Jak se tam dostat?</i></p> <p>Orientace ve městě, dopravní prostředky, napsání krátkého vyprávění o výletě, časování sloves ехать, мочь, budoucí čas, infinitivní věty.</p>	<p>samostatný ústní projev</p> <p>samostatný písemný projev</p>	
Prosinec	<p><i>Lekce 4: Téma – V nákupním centru</i></p> <p>Konverzace na témata týkající se nákupů, opakování správné výslovnosti písmen ц a ж, infinitivní věty, 1. a 2. p. mn. č. podstatných jmen, 4. pád mn. č. neživotných a životných podstatných jmen.</p>	<p>konverzační cvičení</p> <p>práce s textem</p>	
Leden	<p><i>Lekce 4: Téma – V nákupním centru</i></p> <p>Opakování gramatiky, časování sloves, slovní zásoba oděvy, krátké vyprávění o nákupech.</p>	<p>práce se slovníkem</p>	

	PROJEKT: Act and speak (kap. 7.2.2)	poslechový text	
Únor	<i>Lekce 5: Téma – Kde a jak žijeme</i> Popis prostředí, které nás obklopuje, intonace vět obdivu, skloňování podstatných jmen podle vzoru место, nesklonná podstatná jména, 2. a 3. stupeň přídavných jmen, 1., 2. a 4. p. mn. č. podstatných jmen друг a брат.	aktivní diskuse práce s formuláři využití práce s chybou	
Březen	<i>Lekce 5: Téma – Kde a jak žijeme</i> Konverzace o tom, kdo, kde bydlí, popis bytu, rozdíl města a vesnice, opakování gramatiky. PROJEKT: Početní divadélko (kap. 7.2.3)	projektová práce	
Duben	<i>Lekce 6: Téma – Pozvání do našeho města</i> Čtení s porozuměním, protikladná slova, slovní zásoba, skloňování podstatných jmen podle vzoru фотография v jednotném čísle a v 1., 2. a 4. pádě mn. č. podstatných jmen podle vzoru место. PROJEKT: Dvojjazyčná četba (kap. 7.2.4)	videoprojekce práce s PC internet komunikativní hry	
Květen	<i>Lekce 6: Téma – Česká republika, Praha</i> Rozkazovací způsob, druhy staveb – kostely, klášter. Tvorba modelu města s popisy budov, apod. (aktivita početní divadélko).		
Červen	<i>Lekce 6: Téma – Rusko – Moskva, Petrohrad</i> Reálie k městům Moskva a Petrohrad. Konverzační témata na probrané okruhy z 6. lekce. Opakování gramatiky, reflexe končícího školního roku.		
Celkem hodin ve škole			
Povinná literatura	JELÍNEK, Stanislav, Radka HŘÍBKOVÁ, Hana ŽOFKOVÁ a Zuzana LIPTÁKOVÁ. <i>Paðyza 2 plus: učebnice, ruština pro základní školy a víceletá gymnázia</i> . Plzeň: Fraus, 2018. ISBN 978-80-7489-420-6.		
Doporučená literatura	FOZIKOŠ, Andrej a Taťjana REITNEROVÁ. <i>Reálie rusky mluvících zemí</i> . Fraus, 1998. ISBN 80-85784-76-9. SOKOLOVA, Anastasia a Oxana TRUHLÁŘOVÁ. <i>Cvičebnice ruské gramatiky s nadhledem</i> . Fraus, 2019. ISBN 978-80-7489-508-1.		
Podpis vyučujícího			

9 Závěr

Diplomová práce obsahuje kapitoly o alternativním školství v České republice, o výuce ruského jazyka na alternativních školách a vytvořený školní vzdělávací program pro ruský jazyk na školu s jenským plánem. Úvodní kapitoly jsou zaměřené na typy alternativních škol, jejich vývoj a výskyt v České republice. V teoretické části jsou také uvedena zařízení, která na území České republiky existují, seznámení s jejich historií a současným působením.

Mezi nejrozšířenější typ klasických reformních škol v České republice patří Montessori a waldorfské školy. V České republice je také značné zastoupení církevních škol a má ve vzdělávací soustavě vzrůstající tendenci. Spojení ruského jazyka a alternativních škol jsem dohledala pouze v případě škol waldorfského typu, které se přímo jazykovým zaměřením vyznačují. V ostatních typech škol převažuje jako hlavní cizí jazyk angličtina a druhý cizí jazyk němčina.

Celá práce souvisí se ZŠ Hučák Hradec Králové, která je školou s jenským plánem, ale jako druhý cizí jazyk se zde ruština nevyučuje. Vzhledem k tomu, že škola začíná období, ve kterém bude poprvé otevřen 8. ročník, jsem si pro tvorbu školního vzdělávacího programu vybrala právě ji. Ve školním vzdělávacím programu má tato škola uveden španělský jazyk, kterým jsem se inspirovala při tvorbě ŠVP pro jazyk ruský. V osmé kapitole je vytvořený školní vzdělávací program pro ruský jazyk doplněn o tematické plány pro 8. a 9. ročník spolu s využitím metod, které jsou uvedeny v sedmé kapitole.

Velkou inspirací mi byla paní učitelka Mgr. Veronika Šebelíková, se kterou jsem se v této setkala. Cílem diplomové práce bylo získat přehled o alternativních zařízeních v České republice, vyhledat alternativní školy, na kterých je ruský jazyk vyučován a propojit alternativní metody s ruštinou. Z různých setkání, která jsem absolvovala při tvorbě diplomové práce, jsem pochopila fungování výuky na alternativních školách. Škola s jenským plánem a Montessori školy jsou pro mě nejbližším typem alternativních škol a dle mého názoru jsou nejvhodnější pro výuku ruštiny. Dle mého názoru je ale výuka ruského jazyka aplikovatelná ve všech typech alternativních škol. Plán výuky musí být dopředu pečlivě promyšlený a vyučující musí mít k výuce kvalitně zpracované materiály. Pokud do výuky přichází učitel, který je seznámený s fungováním daného alternativního principu školy a ctí jeho zásady, dává jeho výuka smysl. A to nejen pro něj samotného, ale také pro žáky a jejich rodiče.

Svojí diplomovou prací jsem, doufám, přispěla k většímu zájmu o zavedení výuky ruštiny do alternativních škol. Pevně věřím, že diplomová práce pomůže začínajícím pedagogům nejen po stránce motivační, ale také kreativní.

10 Seznam zdrojů

- ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnotících metod*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-3450-7.
- ČAPEK, Robert. *Pedagogická praxe pro studenty: Alternativní vyučovací hodiny teoreticky i prakticky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2002. ISBN 80-7041-808-7.
- GOSIOROVSKÝ, Ivan. *Moderní pedagogické metody*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2004. ISBN 978-80-7314-207-0.
- JELÍNEK, Stanislav, Radka HŘÍBKOVÁ, Hana ŽOFKOVÁ a Zuzana LIPTÁKOVÁ. *Paďyza 1 plus: učebnice, ruština pro základní školy a víceletá gymnázia*. Plzeň: Fraus, 2018. ISBN 978-80-7489-420-6.
- JELÍNEK, Stanislav, Radka HŘÍBKOVÁ, Hana ŽOFKOVÁ a Zuzana LIPTÁKOVÁ. *Paďyza 2 plus: učebnice, ruština pro základní školy a víceletá gymnázia*. Plzeň: Fraus, 2018. ISBN 978-80-7489-420-6.
- KASPER, Tomáš. *Reformní a alternativní aspekty vzdělávání: Historické kontexty a současné příklady*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012. ISBN 978-80-7372-834-2.
- PODLESNYCH, Aljona. *Русские сказки: Ruské pohádky, dvojjazyčná četba*. Brno: Edika, 2012. ISBN 978-80-266-0034-3.
- PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání: 2. aktualizované vydání*. Druhé. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-977-1.
- PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy*. Druhé. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-072-3.
- SVOBODOVÁ, Jarmila a Vladimír JŮVA. *Alternativní školy*. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-85931-00-1.
- SVOBODOVÁ, Jarmila. *Alternativní školy*. Brno: PAIDO, 1995. ISBN 80-85931-00-1.
- ŠEBESTOVÁ, Věra a Jana ŠVARCOVÁ. *Maria Montessori - aktuálně*. Praha: Vyšší pedagogická škola a střední pedagogická škola a gymnázium v Praze 6 Evropská 33, 1996.
- Alternativní školy: Povídaní o alternativních školách a školství*. In: alternativniskoly.cz [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <http://www.alternativniskoly.cz/jenske-skoly/>
- Asociace waldorfských škol*. In: spolek.waldorfpardubice.cz [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné

z: <http://spolek.waldorfpardubice.cz/predstaveni-spolku-smysl/asociace-waldorfskych-skol/>

Co je to CLIL. In: metodaclil.cz [online]. [cit. 2017-06-12]. Dostupné z: <http://metodaclil.cz>.

Czech Dalton: Nástupnická organizace Asociace českých daltonských škol. In: czechdalton.cz [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <http://www.czechdalton.cz/2013/12/28/ahoj-vsichni/>

Historie školy. In: [zswaldorfostrava.cz](http://www.zswaldorfostrava.cz) [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://www.zswaldorfostrava.cz/historie-skoly/>

CHVOJKOVÁ, Marie. *Metoda CLIL ve výuce ruského jazyka* [online]. Hradec Králové, 2018, [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/v6907e/STAG89193.pdf>.

Informace o výuce. In: daltonsky.sweb.cz [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <http://daltonsky.sweb.cz/>

KASPER, Tomáš. *Jenské školství v Nizozemí.* Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů [online]. 30. 05. 2007 [cit. 2020-01-06]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1402/jenske-skolstvi-v-nizozemi.html/>

KORÁBOVÁ, Jana. *Pedagogika O. Decrolyho v praxi a možnosti jejího využití pro českou školu* [online]. Praha, 2011, [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/130036177/?lang=cs>.

MALIŇÁKOVÁ, Marie. *Církevní školství na příkladu Základní školy Salvátor* [online]. Olomouc, 2016, [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: https://theses.cz/id/rerbu7/Mali_kov_Crkevn__kolstv_na_p_kladu_Zkladn__koly_Salvtor.docx. Diplomová.

Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním vzdělávání [online]. In: nuv.cz. Praha: TAURIS, 2006 [cit. 2020-02-21]. ISBN 80-87000-03-X. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/188>

Metodický portál: Inspirace a zkušenosti učitelů [online]. [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/>

Mgr. Eva Pišová. In: evapisova.blog.cz [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <http://evapisova.blog.cz/0901/alternativni-pedagogika>

Montessori ČR. In: montessoricr.cz [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://www.montessoricr.cz/skoly-a-skolky/mapa-a-vizitky>

MRHÁLKOVÁ, Martina. *Historický vývoj výuky ruského jazyka v českých školách od roku 1945* [online]. Brno, 2019, [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/eyp2/DP_Mrhalkova_FINAL.pdf. Diplomová. Masarykova univerzita Filozofická fakulta. Vedoucí práce Prof. PhDr. Josef Dohnal, CSc.

Nakladatelství Nová škola Brno. In: novaskolabrno.eu [online]. Brno, 2013 [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <http://www.novaskolabrno.eu/metodicke-rady.aspx>

Národní ústav pro vzdělávání. In: [nuv.cz](http://www.nuv.cz) [online]. 2011 [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/>

Netradiční metody výuky cizích jazyků [online]. 2015 [cit. 2020-01-03]. ISSN 1801-u/

O škole: Principy školy. In: hucak.cz [online]. [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/o-skole/principy-skoly/>

Pixabay: Úžasné obrázky zdarma. In: pixabay.com [online]. [cit. 2020-01-13]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/>

PRINZ, Jiří. *Církevní školy lákají* [online]. 2019, 27. 8. 2019, 2019(35) [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <http://www.katyd.cz/clanky/cirkevni-skoly-lakaji.html>

PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání* [online]. In: is.muni.cz. Praha: Portál, 2001, [cit. 2019-12-03]. ISBN 80–7178-584-9. Dostupné z: https://is.muni.cz/elportal/estud/lf/ps05/mpmp071/prucha_alter_skoly.pdf

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. In: [msmt.cz](http://www.msmt.cz) [online]. Praha, 2017, [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/43792_1_1/

Rámcové vzdělávací programy. In: [nuv.cz](http://www.nuv.cz) [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>

SEMECKÝ, Ivan. *Výroční zpráva o činnosti školy: Školní rok 2018/2019* [online]. In: [waldorf-semily.cz](http://www.waldorf-semily.cz). Příbram, 2018, s. 3 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: http://www.waldorf-semily.cz/web/data/zpravy/soubory/1570092419/vz_2018-2019_wzss.pdf

Seznam daltonských škol v ČR. In: [nicm.cz](http://www.nicm.cz) [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/daltonske-skoly-v-cr-0>

SIDKOVÁ, Markéta. *Kvalita výuky ruského jazyka na základních školách* [online]. Brno, 2018, [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/pmzmw/DP_2018.pdf.

SIMONOVÁ, Iva. *Hradec Králové: oficiální web*. In: hradeckralove.org [online]. 15. 8. 2019 [cit. 2020-01-08]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/prochazka-po-historickych-skolach/d-69820>

SOCHOROVÁ, Libuše. *Didaktická hra a její význam ve vyučování* [online]. 26. 10. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/13271/DIDAKTICKA-HRA-A-JEJI-VYZNAM-VE-VYUCOVANI.html/>

SÝKORA, Jan, Martina TOUŽILOVÁ, Lenka ŠKULTÉTYOVÁ, Jakub DRBOHLAV a Klára MOTLOCHOVÁ. *Školní vzdělávací program základní školy Hučák* [online]. In: hucak.cz. 2018, [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <http://hucak.cz/wp-content/uploads/2019/09/%C5%A0VP-s-2.stupn%C4%9Bm-2019.pdf>

ŠEDOVI, Iveta. *Využití metod Célestina a Élise Freinetových ve výuce estetické výchovy na středních školách a gymnáziích v ČR: inspirace freinetovskými školami ve Francii* [online]. Brno, 2014, [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/ik3du/Diplomova_prace_-_Freinet.pdf

Školy podle kategorie: Základní školy římskokatolické církve. In: cirkev.cz [online]. [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <https://www.cirkev.cz/skolstvi/skoly/kategorie/2>

ŠMAHELOVÁ, Bohumíra. *Dějiny pedagogiky* [online]. Brno, 2009, [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: http://katedry.ped.muni.cz/pedagogika/wp-content/uploads/sites/17/2014/02/dej_ped.doc

VLČKOVÁ, Kateřina. *MODERNÍ ALTERNATIVNÍ ŠKOLY* [online]. In: is.muni.cz. Brno, 2004, 18. 11. 2004, [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/el/med/podzim2004/MPMP071/88958/3.pdf>

Waldorfské školy. In: iwaldorf.cz [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <http://www.iwaldorf.cz/skoly.php?menu=sko-vse>

Waldorf Brno. In: waldorf-brno.cz [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://www.waldorf-brno.cz/>

Waldorfská škola Příbram. In: old.waldorf.pb.cz [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://old.waldorf.pb.cz/>

Waldorfská základní a střední škola Semily, příspěvková organizace. In: waldorf-semily.cz [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://www.waldorf-semily.cz/web/prehled/>

Základní škola a waldorfská základní škola, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace. In: waldorfporuba.cz [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://waldorfporuba.cz/>

Základní škola waldorfská: O škole. In: waldorfjinonice.cz [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.waldorfjinonice.cz/o-skole/>

ZATLOUKAL, Jan. *Alternativní školy* [online]. Olomouc, 2013, [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/0vergw/00172803-587206868.pdf>.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice* [online]. Praha: Grada Publishing, 2012, s.[cit. 2020-01-03]. ISBN 978-80-247-7845-7. Dostupné z:

http://content.ereading.cz/preview?partnerId=1&contentId=8412&format=pdf&filename=vyukove-metody-v-pedagogice_nahled.pdf&forced=0.

ŽÁK, Robert. *VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI ŠKOLY ZA ŠKOLNÍ ROK 2018/2019* [online]. In: waldorf-pb.cz. Příbram, 2018, s. 11 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: https://www.waldorf-pb.cz/wp-content/uploads/2019/11/191003-V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-2018_2019.pdf

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Pomíchaná písmenka

Obr. č. 2: Záhadné předměty

Obr. č. 3: Povolání

Obr. č. 4: Obývací pokoj

Obr. č. 5: Kuchyň

Obr. č. 6: Koupelna s toaletou

Obr. č. 7: Dětský pokoj

Obr. č. 8: Ložnice

Obr. č. 9: Vstupní hala

Obr. č. 10: Pohádka o Mrazíkovi 1

Obr. č. 11: Pohádka o Mrazíkovi 2

Obr. č. 12: Pohádka o Mrazíkovi 3

Obr. č. 13: Pohádka o Mrazíkovi 4